24 AĞUSTOS 1963 FİYATI 1 LİRA

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

damlaya
göl olur

Sayı: 478 Cilt: XXVII Yıl: 10

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı : Metin Toker, Atillâ Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı: Halûk Ülman — Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgin, Binin Anter, Hüseyin Korkmazgil Turizm: Daniyal Eriç — Sinema: T. Kakınç - Spor: Vildan Âşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner

Klişe
Özdoğan Klişe Atölyesi

Yazı İşleri
Rüzgarlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
23. 8. 1963

Fiyatı 1 lira

Kendi Aramızda.

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bu hafta Ankara, hareketli günler yaşadı. Bir yandan Sıkı Yönetimin uzatılmasıyla ilgili Meclis müzakereleri sırasında açıklanan bazı tevkiflerin, ilk günlerde çok mübalağalı olarak kulaktan kulağa yayılması; diğer taraftan Koalisyon müzakerelerinin bir Hükümet Buhranına doğru gitmesi bütün yaz aylarında pineklemiş olan Başkent gazetecilerini harekete geçirdi.

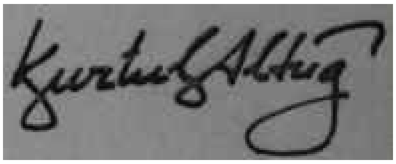
AKİS, daha ufukta göründüğü sırada, bu ihtimalleri bir bir sıralamış. ve muhtemel neticeleri bile söylemişti. Bu hafta, her zamankine nisbetle uzun hazırlanmış bulacağınız "Millet" başlıklı yazıda Koalisyon Görüşmelerinin muhtemel sonuçları ele alınmakta ve anlatılmaktadır. Hükümet meselelerini inceleyen AKİS muhabirlerinin gördükleri, konunun ciddi bir vaziyet muhafaza ettiğidir. Gerçi Cumhurbaşkanı Gürsel, haftanın ortasında Cumhuriyet gazetesine verdiği demeçte nikbin bir hava içinde konulmuştur ama, çeşitli şahsiyetlerle görüşüp YURTTA OLUP BİTENLER say falarımızdaki «Millet", «'Koalisyon" ve "Sıkı Yönetim" yazılarını hazırlayan AKİS mensupları bu iyimserliğe pek katılmamaktadırlar. Aksine, içerde tafsilatı okunacağı gibi, bir kriz kapının eşiğinde görünmektedir. Ta ki, taraflar bir takım taleplerini geri alsınlar ve şişin de, kebabın da yanmamasını temin edecek bir formül bulunsun.

Her halde bu hafta Ankarada çalışan AKİS muhabirlerinin gördükleri-hareketti ve heyecanlı günlerin uzak olmadığıdır. 5 Eylülde Mamaktaki Sıkı Yönetim Mahkemesinde verilecek karar bu günlere tuz ve, biber getirecektir. 5 Eylül günü bir AKİS muhabiri tabii Mamaktaki duruşma salonunda olacak ve Sıkı Yönetimin verdiği imkân içinde hadisenin intibalarını, şahısların durumlarını bir gün sonra çıkacak mecmuaya yetiştirecektir.

Bu hafta, başka bir hadise daha "Sosyal Hayat" başlığı altında tatlı tatlı hikaye edilmektedir. Prenses Süreyya ve Maximillian Schell İstanbul - daki AKİS'ciler tarafından takip edildiler ve AKİS'ciler bir çok hadisenin eğlenceli taraflarını öğrenmeye muvaffak oldular.

Yaz aylarının hareketsizliği ve donukluğu yavaş yavaş geçmektedir. Gerçi bastıran sıcaklar okuma şevkini henüz iade etmemiştir ama, hadisalerdeki hareket akisler yapmaktadır. Bunları, gene en mükemmel şekilde AKİS'in aksettireceğinden hiç kimse şüphe etmemelidir.

Saygılarımızla

İçindekiler

Yurttan Akisler

Fuar — " Haftanın başlarında Salı günü 29 yabancı devletin katıldığı XXXII. İzmir Enternasyonal Puan Lozan Meydanında saat 18 de İzmir Belediye Başkanı Rebil Başolun yaptığı bir konuşmayla açıldı.

Bu arada bir konuşma yapan Ticaret Bakanı Ahmet. Oğuz :

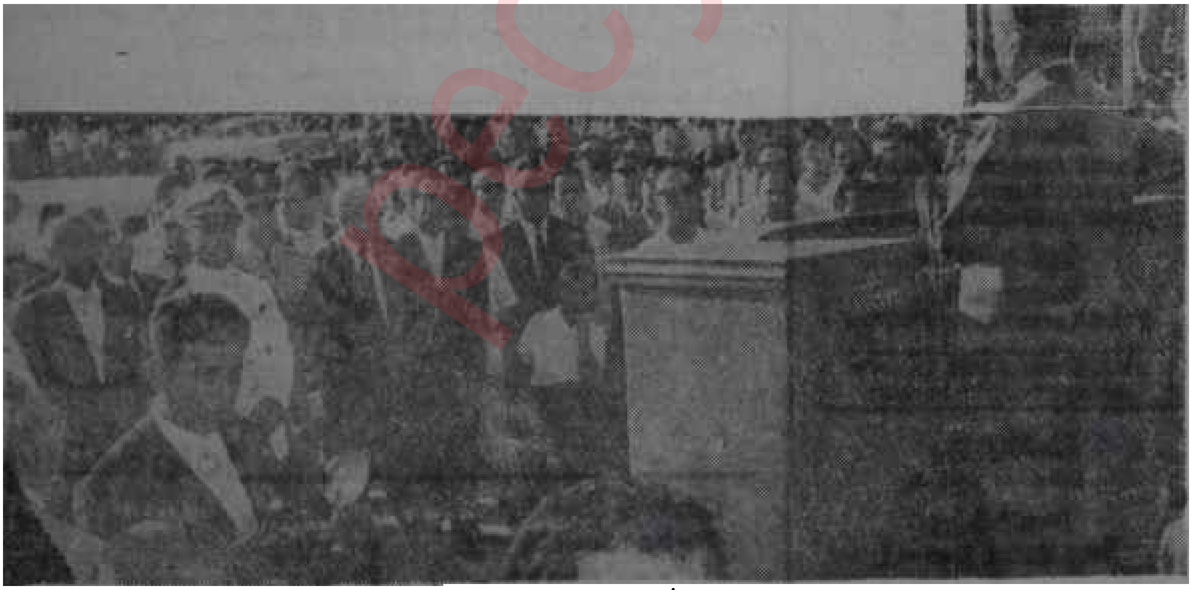
"— Türkiyede bugün özlenen demokratik sistenim ana müesseseleri kurulmuştur. Siyasi emniyet, istikrar ve huzurun mesnetleri yaratılmıştır. Siyasi huzur ve istikrar milli iktisadiyatımızın gelişme ortamının en esaslı unsurlarını teşkil eder" dedi ve dış ticaret meselelerine de temas ederek ihracatı kolaylaştırmak için bazı tedbirler alındığını, sınai mamullerin ihraçlarını sağlamak üzere alınan resim ve harçların en kısa zamanda iade edileceğini, ithalât rejiminin daha ziyade üretime müteveccih yatırımlara yöneltildiğini ve önce 567 milyon dolar olarak tespit edilen tahsislerin daha şimdiden 600 milyon doları aşmış bulunduğunu açıkladı.

Açılış törenine Turizm ve Tanıtma Bakam Nureddin Ardıçoğlu, Örfi İdare Kumandanı Ferit Denizmen ve İzmir Valisi Enver Saatçigilin de katıldıkları İzmir Enternasyonal Fuarı bir ay süreyle açık kalacaktır.

Eğitim - Haftanın ortalarında Çarşamba günü Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem bir basın toplantısı yaptı ve Başkentli gazetecilere, Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili olarak hazırlanan üç kanun tasarısı hakkında bilgi verdi.

Öktemin açıkladığı tasarılardan birincisi öğretmenlerin ders ücretleriyle ilgiliydi. Öktem :

"—Öğretmenlerimiz büyük kadro açığını kısmen telâfi edebilmek için normal mesailerinin ötesinde ek ders okutmakta ve bu fazla mesaiye karşılık saat başına ancak 5 lira gibi küçük bir ücret almaktadırlar. Bu miktarın öğretmenin emeğini karşılamaktan çok uzak olduğu

Ticaret Bakanı Ahmet Oğuz İzmirde Fuarı açıyor

Arasından bal dökülen dudaklar

aşikardır.

İşte bu maksatla hazırlamış bulunduğumuz bir kanun tasarısı ile orta dereceli okul öğretmenleri için 10, yüksek dereceli okul öğretmenleri için de 15 lira ödenmesi sağlanmıştır. Böylece ağır fedakârlıklara katlanmakta olan öğretmenlerimizin emekleri İmkan nispetinde bir karşılık bulmuş olacaktır. Tasarının süratle kanunlaşmasına çalışılacak ve kanun en geç 1964 mali yılı başında yürürlüğe girmiş olacaktır" dedi.

Eğitmenlerin emeklilik hakları ile ilgili olarak hatırlanan ve önümüzdeki günlerde B.M.M. nden çıkması beklenen kanun Öktemin açıkladığı tasarılardan İkincisidir. Son derece küçük bir ücretle istihdam edilen ve meslekten ayrıldıktan sonra hiç bir maddi garantiye sahip olmıyan eğitmenler yeni kanunun meriyete girmesiyle asli maaş kadrolarına alınabilecekler ve böylece diğer meslekdaşları gibi emeklilik haklarından istifade edebileceklerdir. Tasarının B. M. M. deki görüşmeleri sona ermiş bulunmaktadır.

Üçüncü tasarı ise sadece öğretmenleri değil Milli fiğitim Bakanlığında görevli bulunan diğer birçok memuru da yakinen ilgilendiren intibak kanunudur. Bilindiği gibi önceleri mevzuat sebebiyle kadro tıkanıklığı yüzünden zamanında terfi edemiyen memur ve öğretmenlerin haklarının iadesi ancak özel kanunlar çıkarmakta mümkün olabiliyordu. Sonraları 1954 yılında çıkarılan İntibak Kanunu da bu tip mağduriyetleri izale etmek bakımından hayli yetersiz kalmıştı. Öğretmen ve memurlar haklarını ancak kazai mercilere yaptıkları müracaatlarla elde edebiliyor ve ellerinde bulunan uygulanması zorunlu mahkeme ilamlarına rağmen gene de kadro yetersizliği sebebiyle müracaat dilekçesi toplu, raflarda bekletiliyordu.

27 Mayıs İnkılâbına kadar bu hal devam etti ve ancak bu tarihten sonra duruma bir hal çaresi bulmak üzere teşebbüse geçildi. Fakat yapılan incelemeler sonunda bir takım palyatif tedbirlerle hiç bir neticeye varılamıyacağı anlaşıldığından meselenin radikal bir anlayışla ele alınmasına ve konunun halen hazırlanmakta olan Devlet Personel Kanunu içinde mütalâa edilmesine karar verildi. Bakanlık koltuğuna oturur oturmaz, Öktemin ilgilendiği konulardan birini de bu mesele teşkil etti.

Yardımlar Çarşamba günü Maliye Bakanlığında yapılan bir törenle 8 Yıllık Plânın 1963 yılı tatbikatında kullanılmak üzere İngiltereden alınacak S milyon 837 bin sterlinlik yardımın ilk tediyesini teşkil eden 1 mil? yon sterlinlik kredi anlaşması Türk Hükümeti adına Maliye Bakanı Ferit Melen ve İngiltere Hükümeti adına da İngilterenin Ankara Büyük Elçisi Denis Allen tarafından İmzalandı.

İngilterede imal edilen malların ithalinde kullanılacak olan kredi, anlaşmaya göre. 28 yıl vade ile verilecek ve ilk taksit 7 yıl sonra ödenecektir.

Dünyadan Akisler

İngiltere — Geçen hafta sonunda Londralılar tatlı bir tatil geçirdiler. İrili ufaklı birçok İngiliz Oakley civarındaki Leatherslide Çiftliğinde hazine avcılığına çıktı. Aranan hazine, bundan iki hafta önce bir pusta treninden çalınmış 2 milyon 600 bin İngiliz lirasıydı. Hırsızlar parayı çaldıktan sonra, çokluğundan ürkmüşler ve polisin peşlerine düşmesinden de korkarak, torbaları İngilterenin dört bir tarafındaki ormanların içine, serpiştirmeye başlamışlardı. Geçen Cuma günü Surrey ormanlarından birinde 100 bin liralık bir torba bulunduktan sonra, polis bir bildiri yayınlayarak, bütün ingilizleri hazine avına çağırdı. Şimdi bir yandan polis tevkif edilen iki kişinin sorgusunu yaparken, diğer yandan meraklı ingilizler de, Şarlok Holmes misali, hazine avcılığına devam ediyorlar.

Batı Almanya — Nükleer denemelerin durdurulması konusundaki anlaşmanın İmzasından doğan alman endişeleri yavaş yavaş dağılmışa benziyor. Bu anlaşmaya imza koymanın Doğu Almanyanın tanınması anlamına gelmiyeceği yolunda Amerika ve İngilterenin teminatını aldıktan sonra. Bonn hükümeti anlaşmaya katılmaya karar verdi. Bu karar, Anglo—sakson çevrelerde, Adenauer'in artık De Gaulle'e sırt çevirdiği şeklinde yorumlanıyor. Adenauer'in bunun karşılığında istediği fiyat şudur: Batı ittifakı içinde Batı Almanya tecrit edilmeyecek ve ruslara Almanya meselesinde tek taraflı siyasi tâviz verilmeyecek...

Küba — Castro'nun son buhrandan buyana tutumu yumuşamakla beraber, Amerika karşısındaki pervasızlığı hâlâ devam ediyor. Büyük komşusundan korkmadığını göstermek için zaman zaman meydan okumaya devam ettiği gibi, Küba içerisinde amerikan tehlikesi teranelerini zaman zaman tekrarlayarak kübalıların vatanseverlik duygularını ayakta tutuyor. Bu arada, geride bıraktığımız haftanın başında, Amerikan İstihbarat Teşkilâtına hizmet ettiklerini ileri sürerek, üç kişiyi daha kurşuna dizdirdi.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Yıl: 10 24 Ağustos 1963 Sayı : 478 Cilt : XXVII

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

Krize doğru

Bu mecmuayı dikkatle takip edenler, son bir kaç haftadan beri memleketin bir "siyasi kriz"e doğru gitmekte olduğunun ifadesini satırların arasından bulup çıkarmışlardır. İçinde bulunduğumuz hafta durum herkesin nazarında açıklık kazandı. Koalisyonun iki kanadı, C.H.P. ve C.K.M.P., birli--in devamını arzularken Y.T.P. nin bir nüfuzlu grupu ipleri koparmak is--leğini tatbik mevkiine koymuşlar. Öyle anlaşılmaktadır ki memleketin bugün üzerinde bulunduğu dönüm noktasında Y.T.P. nin bilhassa iki lideri Ekrem Alican ile Yusuf Azizoğlu sorumluluk mevkiinde olmaktan kaçın makta, elleri kollan serbest bulunma yi tercih etmektedirler.

Memleketin iki meseleyi ele almış olduğu ve neticelendirme kararında bulunduğu herkesin bildiği bir gerçek -"tir. 20-21 Mayıs gecesi macerasının ve ,6nun baş sorumluları sergüzeştçilerin kesin tasfiyesi saati çok yaklaşmıştır. Sıkı Yönetim Mahkemesi kararını 5 Eylülde verecek, muamele Askerî Yargıtayda tamamlanacak ve gerekirse mesele Büyük Meclise gelecektir. Y.T.P. nin ve liderinin, sergüzeşt hareketiyle ve onun felsefesiyle bir ilgisinin bulunmadığı muhakkaktır. Ama sergüzeşt çilerden bazılarıyla sıhriyet bağları olan Ekrem Alicanın tam bu sırada Koalisyonda bir "maraza" çıkarması sadece tesadüfe atfedilebilir mi. edilemez mi, bu hatıra pek âlâ gelebilecek bir sorudur. Y.T.P. liler Alicanı takip et--e veya etmeme kararım verirken şüphesiz bu suale de zihinlerinde bir cevap arayacaklardır.

Ekrem Alican gerçek kuvvet dengesine ve imkânlara, . duruma daima hatalı teşhis koymasıyla tanınmış bir kimsedir. 27 Mayıs hareketini, başta. "Menderesin bir oyunu" sanmış bulunması meşhurdur. O endişeyledir ki uzun süre ilk Milli Birlik Hükümetinde görev kabul edip etmemek hususunda tereddütler geçirmiş, ancak her şey pek açık şekilde ortaya çıktığında de-

Ekrem Alican — Yusuf Azizoğlu

İçten İçe pazarlık

rin bir nefes alarak Kabineye girmiştir. 1961 seçimlerinden sonra da, ikili bir koalisyonun yapılamayacağı inancı içinde bir takım iddialar ve cakalı taleplerle ortaya çıkmış, fakat otobüsü kaçırınca, şaşkın şaşkın yol ortasında kalmıştır. Alicanın memleketin bugünkü halinde de şahsi ürkekliği neticesi, "Attan, bulaşmayayım.." havasıyla Koalisyonun dışına kapağı atmakta fayda mülâhaza etmesi, imkânsız bir ihtimal sayılamaz.

Alican bu gayretlerinde, yanında Diyarbakır milletvekili ve çevresinin tanınmış şahsiyetlerinden Yusuf Azizoğlunu bulmaktadır Hükümet bir "Kürtçülük Hareketi Tesebbüsü"ne el koymuştur Ciddi ve sıkı bir tahkikat vardır, bazı tevkifler olmuştur. Bunlar hep işin sonunda. Hükümet Tasarrufudurlar. İşin genişliği, nereye kadar pideceği henüz bilinmemektedir. Yusuf Azizoğlunun, böyle bir anda, kendisini ve partisini hükümet sorumluluğunun dışında tutmakta fayda mülahaza etmesi muhtemeldir.

Koalisyon konusunda, memleketin bugünkü şartları içinde, su bardağında fırtına yaratarak bir siyasi krize vesile vermek şahsi veya parti prestijiyle, hatta partinin ufalanıp erimesiyle kolay izah edilecek bir hal değildir. Bir çocuk dahi, bunun yapılmaması gereken bir iş olduğunu anlayabilir. Bundan dolayıdır ki perdenin arkasındaki gerçek sebeplere bir teşhis koymak -lüzumu kendini belli etmektedir. Perde aralandığında, ilk nazarda görülenler ise bunlardır.

Koalisyon bozulursa..

Üç ortak, Liderler Toplantısında anlaşmaya varamadıkları takdirde Ekrem Alican Y.T.P. nin Koalisyondan çekilmesi teklifini partisinin organlarına götürecektir.

İki ihtimal vardır : Ya bu organlar teklifi reddederek memleketin ve partinin menfaatini Koalisyonun devamın-

Eşek Hikâyesi

Metin TOKER

Sual "Türkiyenin dertleri ve meseleleri var mıdır, yok mudur?" değildir. Bunların mevcudiyetini herkes biliyor, bunların üzerine herkes eğiliyor, herkes hal yolunu arıyor. Hem de, uzun yıllardan beri.. Zira bu dertler ve meseleler ne bugünün içidir, hatta ne de dünün. Bir kısmı arızidir, ama bazıları tamamile bünyevidir ve derin kökleri vardır. "Karar verdik, icra ettik, bitti" ellerin marifetlerinin sonucunun ne olduğunu, artık hepimiz görmüş, bulunuyoruz. Bir sahipsiz iktidarın devrilmesinin son üç saatlik operasyonunu, gerçekten mesleki bir maharet ve basiretle yaptıklarından dolayı memleketin sağlam kuvvetlerine niyabeten kudret mevkiine oturmuş olanlar içinde bu yolu tutanlar bu halka Menderesi aratmalardır ve bilmek lazımdır ki bu, 1960 sonrasının şenlik ve kurtuluş, havan içinde kolay değildi!

Sual "Türkiyenin dertleri ve meselelerini hangi sistem içinde halledeceğiz?" dir. Buna 1960'ın arefesinde Menderes "Seçimsiz bir sistem içinde.." cevabını vermiştir. Buna 1960'ın akabinde 141er "Seçimsiz bir sistem içinde.." cevabını vermiştir. Buna 1962'nin Şubatında ve 1963,'ün Mayısında bir avuç sergüzeştçi "Seçimsiz bir sistem içinde.." cevabını vermiştir. Bugün son iki grupun, 27 Mayıs İhtilaline sebep diye devrin iktidarının tutumu yerine devrin muhalefetinin ve onun liderinin tahriklerini, tezvirlerini, tertiplerini ve oyunlarını göstermeye kalkışacak kadar mantığın dışına çıkmaları, Menderesin meşhur Tahkikat Komisyonunun unutulmaz savcılarının mucip sebeplerini sıralamaları, aslında her üçünün bir temel felsefeye dayanmalarının sonucudur. Bunlar, milletin eşek olduğuna kendilerini inandırmışlardır. Ama her seferinde millet ve memleketin sağlam kuvvetleri, eşeğin kim olduğunu unutulmaz bir ders halinde göstermiştir.

Seçim, memleketi kalkındırmak, onun dertlerini ve meselelerini halletmek için teklif edilen usul konusunda millete tercih hakkı tanımaktan banka şey değildir. Bu millet, böyle bir tercih yapacak ehliyette midir, değil midir? Zira halkın öyle fazla İleri bir seviyede olmadığı ve herkesin onu kandırmak için seferber halde bulunduğu doğrudur. İşin daha da eğlenceli bir faslı, kandırma hususunda birbirine rakip olanların, milleti "Ötekiler" in kandırması ihtimaline karşı "Seçimsiz Sistem"i öne sürmeleridir. Bu "eşek millet", hiç iyi ile fenayı kendiliğinden ayırdedebilir mi?. Nitekim, edemiyor da işte.. Bak. ben "İyi" yi söylüvorum. ama o gidiyor "Fena" yı söyliyenlerin nesinden.. Peki. "İyi" yi senin söylediğin ne malûm? Bakıma o. şevbin kendinden menkul kerametidir ve felsefenin temel taşıdır.

Menderes için, memleketi ihya etmeye muktedir tek kimse Menderesin kendisidir. Ama, bırakmazlar ki adamı rahat çalışsın! Tutturmuşlardır bir seçim, bir demokrasi, bir İsnat Hakkı mı. İsmail Hakkı mı ne.. Vızıldayıp, dururlar. 14'ler için mesih. Menderes değil, 14'lerin kendileridir. Bütün akıl ve fikir, bütün feraset ve ilim. vatanseverliğin, ileriliğin tamamı kendilerindedir. Seçime ne lüzum var? Hele şu zavallı memleketin dertleri ve meseleleri halledilsin, hele şu "eşek millet" biraz kendine gelsin, on senede mi olur, yirmi senede mi olur, bir gün seçim de yaparız, Demokrasiyi de lütfederiz.. Nihayet 22 Şubatçıların iki talihsiz teşebbüslerindeki felsefenin ne olduğu bütün çıplaklığıyla meydana çıkmıştır. "Eşek millet" i, onlar politikacılardan kurtaracaklardır: Süngü zoruyla.. Bu '«Kurtuluş" un, Balkan ve bası Orta Avrupa memleketlerinin "Kurtuluş" una benzeyen tarafını görmemek mümkün müdür?

Halbuki, çok partili hayata geçmemizden bu yana geniş halk tabakaları bütün seçimlerde ,ama istisnasız bütün seçimlerde "kendisi için iyi" yi hayret edilecek bir açıklıkla görmüş ve oyunu ona göre kullanmıştır. 1954'te D. P. ye oy veren bölgeler, hem de en geri ve iptidai zannedilen bölgeler, 1957'de niçin aynı D.P. nin aleyhine dönmüşlerdir? D.P. o tarihte artık taviz vermez, küçük menfaatleri kollamaz, ağaların aleyhine dönmüş, din propagandası yapmaz bir teşekkül haline mi gelmiştir? Yoo.. Hatta, tam aksine. Ama bu, D.P. nin "Kötü Hükümet" ine, geniş halk kütlelerinin oyunu muhafaza imkânını sağlamamıştır.

Ya aynı bölgeler, 1957'de D. P. nin aleyhine dönen ve 1960'da D.P. nin bütün şansım yitirmiş olduğu bölgeler 1961 seçimlerinde niçin Muhalefeti tutmuştur? Hep aynı sebepten: İktidarda bir kusurlu idare bulunduğu için...

Evet doğrudur, gönül isteyebilir ki kütleler daha geniş bir perspektife sahip olsunlar, bir takım incelikleri daha iyi anlasınlar, daha başka unsurlar oylarında, yani tercihlerinde rol oynasın. Ama, bu hangi memlekette oluyor, lütfen söyler misiniz? "Seçimlerin mutfakta kazanılıp kaybedildiği" bir slogan olarak politika hayatına girmiş bulunan İngilterede mi, yoksa refah yolunda süratle ilerlerken Papa Krutçefin damadını kabul etti diye —Ah, bu damatlar!— komünistlere bir milyon fazla oyun kaydığı İtalyada mı?. Her yerde seçmen "kendine güre hesapları" olan kimsedir. Bu, onun "eşek" olması neticesi değildir. "Eşek"in kendisi, bunu, hele seçilen kendisi olmayınca bir "Seçimsiz Sistem" in mucip sebebi diye görüp göstermeye kalkışandır.

Her toplumda, o toplumun umumi seviyesine göre onu kandırmak İsteyen demagoglar mevcuttur. Bizde "Hayır dernekte hayır vardır", "Biz sise plan değil, pilav vereceğiz" diyen politikacıyla Büyükada Klübünü mütekait sanatkârlar yurdu yapmak isteyen sosyal adaletçi sanki başka başka soydan mıdırlar? Bunlar aynı soydandır ve birbirinin ikiz kardeşi olun aynı temel felsefenin istismarcısıdır: Milletin eşek olduğu inancı! Bunların ikisine de inanan elbette ki çıkmaktadır, ama seçimlerin neticesini bu tayin etmemektedir. Zira bu millet, bu halk eşek değildir.

Bundan dolayıdır ki Türkiyede her buhran, en sonde seçime dayanacaktır ve politikacısından sosyal adaletçisine temeldeki felsefesi yanlış herkes itibarının tamamını tüketip mukadder âkibetiyle başbaşa kalacaktır: Gülünçlük!

İstikbalin gösterdiği, bundan ibarettir!

da göreceklerdir. O zaman Hükümet devam edecek, Alican Partinin Genel Başkanlığından ve tabii Başbakan Yardımcılığından ayrılacaktır, onun yerine öteki tezi savunan bir siyaset adamı gelecektir. Yahut organlar Alicanın teklifini kabul edecekler, Y.T.P. Koalisyondan ayrılacaktır.

Y.T.P. nin Koalisyondan ayrılması, yeni bir hükümetin kurulmasını gerektirecektir. Bir yeni hükümet bugünkü Parlamentoda nasıl bir ekseriyete dayanacaktır?

Gene iki ihtimal vardır: Bu ekseriyet ya CHP. li olacaktır, ya CHP. siz olacaktır. C.H.P. nin Gümüşparanın A.P. si ve Bölükbaşının M.P. si ile bir ortaklıkta birleşmesi bahis konusu değildir. Bunun hiç bir ciddiyeti olmaz ve devlet idaresini gülünçlükle damgalar. 175 kişilik C.H.P. nin yanındaki yerini muhafaza eden 30 kişilik C.K.M.P. ve 18 kişilik Müstakiller vardır. Müstakiller Hükümete bir Bakan -Necmi Ökten- ile katılmaktadırlar. Ancak, yeni durum neticesi, Y.T.P. ve A.P. den kurtulmayı ursun süredir arzulayan siyaset adamları Müstakilleri bir ciddi ve hacimli Müstakil Grup haline süratle getirebilirlerse Hükümetin devamlılığı kolaylıkla sağlanabilir ve Y.T.P. nin boşluğu, hatta daha fazla sayıyla kapatılır. Bu, bir imkânsız ihtimal değildir. Zira Mecliste, memleketin şartlarını Ekrem Alican ve Yusuf Azizoğludan daha salim gören çok kimse vardır. Mesele bunların, kâfi enerji ve kararlılığı gösterebilmeleridir.

İkinci ihtimal, C.H.P. siz bir iktidardır. Bu, maddeten kolay değildir. Zira yapılan propagandanın ve çok kimsenin sandığının aksine Mecliste bir "C.H.P. aleyhtarı ekseriyet yoktur. Millet; böyle bir ekseriyeti Meclise göndermemiştir. 175 kişilik C.H.P. nin tam karşısında 139 kişilik bir A.P. ile 16 kişilik bir M.P. vardır. Gümüşpala ile Bölükbaşı birleşseler - olacak iş değil ya.. topu topu 155 kişilik bir kuvvet ortaya çıkarabilmektedirler. Buna Alican Y.T.P. nin tamamı olan 63 kişiyi götürse, miktar 218 eder. Bu, hükümet kurmaya yetmez. Hükümet kurmak için hukuken 226. ama fiilen asgari 240 kişi lâzımdır: Kaldı ki, C.H.P. li iktidardan kaçan Alicanın memleketin bugünkü şartları altında, sırtına sorumluluğu. karşısına İnönü ve C.H.P ile bütün ciddi Basını alması kolay kolay bahis konusu olamaz. O "bakımdan. C.H.P nin bütün arzusuna rağmen. C.H.P siz bir iktidar filleri ve maddeten mümkün değildir.

Demek ki, arabayı gene, ister istemez C.H.P. çekecektir. Mecliste, ona bu yükü taşımakta yardımcı bir memleketsever ekseriyetin çıkması en kuvvetli ihtimaldir. Zira CHP + CKMP + Müstakiller zaten 223 kişidirler. Hukuken hükümet kurmak için 3, fiilen hümet kurmak için 17 kişi lâzımdır. Bir başka ihtimal, Y.T.P. nin Liderler Toplantısında makullük hududu içine girmesi, şartları ve meseleleri daha realist gözle görmesidir.

Geriye kalan ise yeni seçimdir ki bu, bazı kimselerin sandıkları veya sanmak istedikleri gibi İnönünün ortaklarına gözdağı verme arzusunun neticesi değil, realitelerin hadiseleri ittiği istikamettir.-

İnönüyü böyle görmeye kalkınanlar hep, yanlış hesap yaptıklarını ve İnönünün hiç bir sözü havaya söylemediğini görün anlamışlardır. "İnönü blöf yapıyor" diyenler ve ona göre davrananlar bütün politika hayatında aldanmışlardır.

Koalisyon liderleri İnönü — Alican — Dinçer Mecliste
İçi kimi yakar, dışı kimi ?

Koalisyon

İnsanlar konuşarak anlaşırlar

Bu haftanın başında Salı günü, Koalisyonun alt komitesi çalışmalarını fiilen bitirmişti. Bir yanda C.H.P. ve C. K.M.P. diğer tarafta Y.T.P. bir anlaşmaya varmış değillerdi. CHP ve C.K. M.P Koalisyonun doğru dürüst yürümesi için bir takım tedbirlerin alınmasında mutabık kalmışlar, bunların ne olduğunu tesbit de etmişlerdi. Ama Y.T.P. nin bir ciddi anlaşma tarağında bezi bulunmadığı çabuk ortaya çıktı. Munis Raif Aybar, liderlerinden aldığı direktifler üzerine mütemadiyen kabul edilmez şartlarla geliyordu ve zaman zaman bu durumdan kendisinin de rahatsız olduğunu belli ediyordu, İçişleri Bakanı üzerindeki çetin tartışma bunun bir misalini teşkil etti.

Y.T.P. Hükümette partizanlık yapıldığı yolundaki iddiasının Koalisyondaki ortaklarınca da tescil edilmesi manasına gelen bir talepte bulunuyordu: İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata çekilecekti! Ama, mesele orada da bitmeyecekti: Yeni İçişleri Bakanı, iki öteki ortağın da tasvip ettiği bir C.H. P. li olacaktı. Bunda da bir garabet yoktu, zira işin başında, Birinci Koalisyonda Adalet Bakanını elinde tutan CEP. İkinci Koalisyonda bunu İçişleri Bakanı ile trampa edince böyle bir istişare usulü Hükümet Protokolunda kabul edilmişti. Nitekim İkinci Koalisyonun İlk İçişleri Bakanı Sahir Kurutluoğlu da, ikinci İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata da bu usulle seçilmişlerdir Fakat Raif Aybar bir adım ileri gitmekten de çekinmedi: Ne zaman Y.T.P. Hükümete gelir de "Benim bu İçişleri Bakanına artık İtimadım yok" derse, adamcağız çekip gidecek ve yerine bir yenisi getirilecek, onun da ömrü Y.T.P. nin yeni vetosuna kadar sürecekti.,

Bu kadarına, sadece alt komisyonun C.H.P. li üyesi Vefik Pirinççioğlu değil, doğrusu ya, C.K.M.P. li üyesi Abdülhak Kemal Yörük de dayanamadı. Y.T.P. İçişleri Bakanı değil, pazardan satın alınmış köle istiyordu. Böyle şey olabilir, böyle şey düşünülebilir, bu çeşit bir hükümet etme sistemi hatıra getirilebilir miydi? Hükümet mi edilecekti, hükümetçilik mi oynanacaktı? C.H.P. de, C.K.M.P. de buna kesin bir "hayır" cevabı verdiler. O akşam, bu ve buna benzer anlaşmazlıklar dolayısıyla iplerin alt komisyonda koptuğu görüldü. Liderler Toplantısına komisyon iki raporla gidecekti:, C.H.P. ve C.K.M.P. nin mutabık kaldığı rapor, Y.T.P. nin raporu! İki rapor arasında müşterek noktalar olmayacak değildi, ama anlaşmazlıklar bunların üstünde bir önem taşıyacaktı ki bu, Liderler Toplantısı konusunda iyimserlik ümidi bırakmamaktaydı.

Ancak Çarşamba günü, nihai karar verilmeden önce yeniden alt komisyonun toplanması düşünüldü. Belki Perşembe günü de bir toplantı yapılacaktı. Bu, haftanın ortası için düşünülen Liderler Toplantısını haftanın sonuna itti. Bir anlaşma imkânının bulunması içirt, herkes gayretliydi. Ama Allcanın, "bilinmeyen bir sebep"le arabayı yokuşa sürmekte olduğu hiç kimsenin gö-

Haydi ordan!

Bakınız, 1956 yılının 14 Ocağında, bu mecmuada "Adnan bey, hala mı çekimleyeceksiniz?" baslığı altında devrin kudretli Başbakanına ue deniliyordu:

"Sandalyanızı bu kadar çok sevmenize lüzum yok, Adnan bey Zaten lüzum olsa bile, fayda yok. insanlar, ben kendime sabık başbakan dedirtmeyeceğim demekle sabık başbakan olmaktan kurtulmazlar- Bugün dini politikaya' âlet etmeye çalışıyorsunuz, yarın daha başka mefhumları veya varlıkları kollanmaya çalışacaksınız. Hiç biri pafta etmeyecek, biç biri sizi mukadder akıbetinizden kurtaramayacaktır. Ama, kaybeden memleket olacaktır."

Şimdi, Adnan Menderes mukadder akitbetini buldu diye, bunu AKİS'in önceden söylemesinin neticesi olduğunu ileri sürmek, insaf ile mümkün müdür? Keşke talihsiz adam o zaman aklını başına toplara, bu mecmuanın bütün kadrosunu hapishanelere tıktıracak yerde gerekli ibreti alsaydı ve memleket kaybetmeseydi.

Bu mecmuanın 12 Kasım 1960'da hazırlanan sayısında "Niçin üzerine titriyoruz?" baslığı altında şunlar yazılıyordu:

"Millî Birlik Komitesi, gönül istiyor ki, yeni adımlar atmadan evvel bir kaç toplantı yansın, kapalı kapılar arkasında vaziyeti sükûnetle gözden geçirsin, yara sandığı başka noktalara neşter atmadan önce kendi dertlerine bıçağın iyileştirici darbesini vursun ve ondan sonra yeni ışık altında yoluna devam etsin Milli Birlik Komitesinin, sadece naiplik vazifesi yüklendiklerini söyleyerek, değil resimlerinin çekilmesine, isimlerinin yazılmasına müsaade etmeyen üyeleriyle bugün dünyanın bütün faziletlerinin, meziyetlerinin, vatanseverliğinin, aklının, hatta ilim ve irfanın sadece kendilerinde bulunduğu inancı içinde Ski kere ikinin dört ettiği hakikati kadar basit ve eski hakikatleri keramet söyler gibi gürültüyle tekrarlayan bazı üyeleri arasında ne kadar fark bulunduğu tesbit edilirse güçlüklerin yarısı hal olunur."

Eğer bunun ertesi günü, 13 Kasımda 14 'ler yurt dışına M. B. K. ekseriyetinin kararıyla sevkedildiler ve memleket bir bâdireden kurtulduysa bunun kerametini AKİS'te

görmek akıl mıdır? AKİS sadece bir doğru teşhis koymuştur.

9 Mayıs 1968'te bu mecmuanın başyazarı şöyle yazıyordu:

"Bu millet Demokrasiyle, bildiğimiz Demokrasiyle, seçimle ve İktidarlı—muhalefeti! bir siyasî bünyeyle idare olunacaktır. Bunun dışında her usul sadece ıstırap, kan ve gözyaşı getirecektir. Zira Demokrasi den gayrı bir rejimi vuruşmadan bu memlekete kabul ettirmeye imkân yoktur. Vuruşma saati geldiğinde Menderes elinde ne kadar kuvvet kaldığını gördü. 22 Şubattılar da gördüler. Bu millet bu ordu, bu gençlik üçbuçuk babayiğitin önünde, memleketin bir ucundan ötekine, tavuk gibi yatacak! Bu, milleti de, orduyu da, gençliğimde hiç tanımamak, 27 Mayısı biç anlamamış olmak, ihtilâl mefhumundan zerrene habersiz bulunmak demektir. Dün yetmeyen güç, yarın hiç yetmeyecektir."

20—21 Mayıs gecesi bu üçbuçuk adam millet, ovdu ve gençlik önünde kahredilirlerse onları AKİS mi hezimete uğratmıştır? Bu, elbette ki şereflerin on büyüğü olurdu. Ne yazık ki, doğru değildir. AKİS onlara, hezimete uğrayacaklarım bildirmiştir. Keşke onlar da. hayallerinin değil, bir basit ve doğru teşhistin icabım yapsalardı.

Şimdi bir başkası, Avni Doğan, feryat edip duruyor; "Damat bey." AKİS- Damat bey ..AKİS." Çünkü AKİS, bu Koordinasyon Toplantılarının gülüne de başına gelecek olanı çok önceden söylemiş. Hem bir siyasî partiden olacaksın, hem siyasî partileri feshetme ve dikta kurma sevdalılarıyla aşıkdaşlık edeceksin, hem de seni o siyasî partide tutacaklar! Nerede bu bolluk?

Ne o? AKİS hakkındaki hükmü peşinen lifin etmiş!

Haydi, ordan!

Ama, eğer bindiği dalı kestiği için düşeceği kendisine haber verilen adam gibi, "Siz benim öleceğimi de bilirsiniz-. Söyleyin.." diye peşimizden koşmak niyetindeyse hatırım kırmayalım: Bir siyasî mevta olarak, ömrünüzü tamamlayacaksınız Avni Doğan. Koordinasyon Toplantılarının gülü!

zünden kaçmadı.

"Komisyona havale!"

Alt komisyon, geçen haftanın sonunda yapılan Liderler Toplantısında kuruldu. Liderlerin hiç biri Koalisyonu bozmak diye bir niyete sahip olduğunu söylemeyince meselelerin görüşülüp tartışılması bu alt komisyona bırakıldı. Alt komisyon çalışacak, işi kotaracak, sonra neticeyi Liderler Toplantısına sunacaktı. Komisyona C.H.P. Devlet Bakanı Pirinçcioğlunu, Y.T.P. Devlet Bakam Aybarı, C.K.M.P. Ticaret Bakam Oğuzu tayin etti. Fakat Ahmet Oğuz İzmir Fuarını açmak için Başkentten ayrılınca onun yerini Adalet Bakanı A. Kemal Yörük aldı.

Komisyon ilk gün kısa bir toplantı yaptı ve adeta gündemini, yahut çalışma programını tesbit etti. Ancak daha baştan, Y.T.P. nin bir takım talepleri, meşhur muhtırayı Basına açıklamak suretiyle umumi efkâr önüne götürmüş olmasının bazı "prestij güçlükleri" yarattığı hissedildi. Buna rağmen komisyon üyeleri işe iyimser, hatta ümitli giriştiler. Zira Koalisyonu bozmakta hiç kimsenin menfaatinin bulunmadığı, o sıralarda düşünülmekteydi.

Oğuzun Başkentten ayrılmasıyla değişen Komisyon ertesi günü çok uzun bir toplantı yaptı. Yörükün iştirakiyle Pirinçcioğlu biraz daha güç kazandı. Koalisyonun en küçük ortağı esasen Alicanın muhtırasını fazla ciddiye almamış, Koalisyonun daha verimli İşlemesi yönünden bazı iyi niyetli dilenlerle toplantıya katılmıştı. CKMP nın öyle kendisinin harcandığı, CHP nin partizanca davrandığı gibi iddiaları mevcut değildi. Gerçi partizanlığı genel olarak istemiyordu. Koalisyon ka natlarından hiçbir partinin partizanca hareket etmemesini söylüyor, ancak hangi ortağın böyle bir davranış içinde bulunduğundan bahsetmiyordu. Dincer ve diğer Bakanlar realist görünüyorlardı. CKMP içinde CHP ye karşı fazla iyimser düşünmiyenler bulunuyordu ama bunun da büyük patırdıya sebep olacak gücü koytu. Nurettin Ok ve beraberindeki milletvekilleri her ne kadar Koalisyonda kalmalarıyla idame-i hayat edeceklerini bilmekteyseler de, geziler sırasında yaptıkları konuşmalarda eski DP lilere şirin görünmek için herkesin bildiği silâhları kullanmaktan çekinmiyorlar, daha doğrusu işin kolayı varken terlemeyi istemiyorlardı. CKMP li Ankara milletvekili M. Kemal Erkovan kendisi gibi genç birkaç milletvekiliyle Okun düşüncelerini destekliyor, ama gene de CKMP'de hiç kimse Koalisyondan ayrılmakta fayda mülahaza etmiyordu.

Bu yönden gidilerek yapılan Genel İdare Kurulu toplantısında CKMP taleplerini birkaç madde halinde topladı. Bunların başında Koalisyon Protokolunda dercedilmlş meselelerin bir kısmının henüz ele alınmadığı ve bunun üzerine hemen eğilinmesi gerektiği gelmekteydi. Küçük parti, gelişebilmesini sağlıyacak olan bu meselelere bir an evvel eğilinmesinde sayısız faydalar görüyordu.

CKMP muayyen zamanlarda üç parti liderinin bir araya gelerek Koalisyonun geleceğiyle ilgili konuşmalar yapmasından da fayda, mülahaza etmekteydi. Ayrıca CKMP'nin Toprak Reformu ve Personel Rejimi kanunlarının biran evvel Meclisten çıkarılması, da, resmi talebiydi.

Bu talepler, mahiyet itibariyle YTP nin taleplerinden derhal ayrıldı. Zira bunlar, Koalisyonu samimiyetle yaşatmak isteyen bir teşekkülün havasını taşıyordu. Üçlü görüşmelerde CHP ile CKMP nin aynı istikamette birli şmesl, en ziyade bunun neticesi oldu.

Uzun konuşmalar

Cumartesi gecesi Aybar, Pirinçcioğlu ve Yörük için oldukça zor bir gece Saat 20.30 da başlayan toplantı aralıksız sabahın altısına kadar devam etti. Üç Bakan bazen sertliğe varan tartışmalarda bulundular. Aybar YTP Genel İdare Kurulunun direktiflerinde ısrar etti. Sadece Alicanın şahsî meselesi olan "Süper Başbakan yardımcılığı" üzerinde fazla durmadı. Zira bu ciddi bir konu olmaktan, müzakerelerin ilk saatlerinde çıktı. Komisyon mahalle çocuğu gibi dedikodu yapmak hayasından kurtulunca, bu konu da kendiliğinden kapandı.

Koalisyonu teşkil eden üç partinin temsilcileri Başkentte günün ilk ışıklan görülürken müzakere masasından kalktılar. İşin dış görünüşü itibariyle bitmiş. olması gerekiyordu. Zira birçok konularda anlaşmaya varılmıştı. Hatta o gece büyük protokola ek olarak bir protokol taslağı bile kaleme alınmıştı. Dört -maddeden ibaret olan "ek protokol" ana meseleleri ihtiva ediyordu. Tesbit edilen esaslar CKMP nin getirdiği teklife yakındı.

Raif Aybar Dinçer ile Meclisten çıkıyor

Bir karpuzun iki koltuğu

Sadece bir madde, YTP tün pek fazla ısrar ettiği bir noktayı da ihtiva ediyordu: Ortakların, bazı önemli mevkilere yaptıkları tayinlerde ortaklarına sorması meselesinde kısmen mutabakata varılmıştı. Buna rağmen, bir kaç dikenli konu gene muallakta kalmadı değil...

Pazar günü bir parça uyuyup dinlendikten sonra Aybar Alicana gitti. YTP lideriyle evinde yaptığı görüşmede Devlet Bakanı durumu liderine izah etti. YTP Genel Başkanının vasiyetten memnun olup olmadığını çok eski arkadaşı olmasına rağmen Aybar bile anlıyamadı.

Bu mesaiden en fazla yorgun çıkan . babacan tavırlı Adalet Bakanı oldu. Zira Yörükü o pazar bir küçük gezi bekliyordu. Adalet Bakam CKMP nin Konya il kongresine davetliydi Hasan Dincerle beraber yola koyuldu. Geceki müzakereleri Dincere yol boyunca anlattı. Bir saat kadar da otomobilde tatlı tatlı kestirdi.

CHP yi temsilen Komisyon çalışmalarına katılan Pirinççioğlu Başbakan İnönüye durumu anlatmaya giderken beraberinde Feyzioğlu Ve Satır da bulunuyordu. Başbakanın yarımda ise o sıralarda Tekel Bakanı Orhan Öztrak vardı. Pirinççioğlu durumu Başbakana anlattı. Beraberce işin üzerine bir kere daha eğildiler. Genel Sekreter Satırın ve Feyzioğlunun fikri soruldu. Öztrak ta kendisi için doğru olanları söyledi.

İşte, bitmiş gözüyle bakılan Komisyon çalışmalarına bu temaslardan sonra adeta yeniden başlanıldı. Aslında iş, dışarıdan görüldüğü gibi değildi. Gerçi Başbakan İnönü bu konuda Başbakanlıktan çıkarken kendisine sual soranı bir gazeteciye:

"—Konuşmalar iyi gidiyor.. İyi çalışıyorlar" demişti. Demişti ama, YTP köşelerinden vazgeçmemekte ısrar etmekteydi.

Komisyonun ertesi günü bir araya gelen üyeleri Aybarın başka bir tek lifiyle karşılaştılar. YTP li Bakan büyük protokolün yeniden gözden geçirilmesini ve muhtıralarının bu protokol a dercini rica ediyordu! Diğer iki kanat buna itiraz ettiler. Yeni bir protokol hazırlamak hem zamana ihtiyacı olan bir şevdi, hem de lüzumsuzdu. İhtilaflı noktalar üzerinde yeniden oturulur, konuşulur ve küçük bir protokol eki ortaya çıkarılırdı. Avbar iki arkadaşının teklif ne uydu. Masanın başına gene oturdu ve karşılıklı talepler yeniden ortaya döküldü. Bu defa gece yarısından sonraya kadar çalışıldı.

Kulağa Küpe...

Hayrülhalef !

Bir zamanlar başımızda bir Süper mürşit vardı. O, bitti.

Şimdi, Ekrem Alican ortaya çıktı.

Hayır, hayır! Onun derdinin İrgatla filan alakası yok. Tutturmuş, "Süper Başbakan Yardımcısı olanağım" diye...

Hani Allah kendisini, bir Super, Constellation hızıyla Koalisyondan uçup gitmekten korusun!

Aybar Başbakan Yardımcılarının görevlerinin kesin olarak belirtilmesini ve herkesin işini bilmesini talep ediyordu. Bu doğrudan doğruya Alicanın. talebiydi. YTP lideri Feyzioğluyla açıktan yapamadığı mücadeleyi protokol sayfalan arasında devam ettirmeyi arzuluyordu. Konu bu defa 'ciddi olarak tartışıldı. Aybar görevlerin dışına çıkılmakla işlerin karıştığını, meselâ Feyzioğlunun Plânlama Dairesiyle ilgili meselelere fazla karışmaması gerektiğini söyledi.

İki partinin temsilcisi ekseriya kafa sallıyarak YTP li Bakanı dinlediler ve neticede bunu protokola yuvarlak kelimelerle almanın zararsız olacağı kanaatına varmış bulunacaklar ki Aybarin talebine peki dediler. Elbette herkes kendi işini yapmalı, herkes görevini bilmeliydi. Elbette Alicanın işlerine kimse karışmamalıydı. Esasen karışan görüşen de yoktu. Alican hele bir iş yapmaya niyet etseydi...

Abdülhak Kemal Yörük
"Ortadaki Adam"

Çapanoğlu

Bir gün sonra, taraflar gene meşhur masalarının başına oturdular. —Komisyon Başbakanlıkta çalışmaktadır. Ama bu defa, üzerinde anlaşmaya varılan noktalarla anlaşmazlık noktalan açıkça belli olmuştu ve gayretler, anlaşmazlık noktalarım anlaşma noktalan haline getirmek istikametinde oldu. Buna muvaffak olunamadı.

Y. T. P. nin, bazı "Üçlü, Kararname" tayinlerini "oturup pazarlık konusu" yapmak teklifi başta, prensip olarak reddedilmişti. Buna rağmen C. H. P. , sadece iyiniyetini göstermek için, görülecek bu çeşit tayinler için istişare usulünü kabul etti. Ancak. önemli olanla önemsiz bulunan nasıl tayin edilecekti? Bunun üzerinde bir çalışma cereyan etti.

Fakat asıl ihtilaf, tabii İçişleri Bakanının üzerinde çıktı. C, H. P. ve C. K. M. P. kesin vaziyet alınca, iki rapor hazırlamaktan başka çıkar yol kalmadı. Şimdi Liderler, eğer bir liderler Toplantısına lüzum kalırsa külahlarını önlerine koyup düşüneceklerdir: Koalisyon bu haliyle devam edecek raidir, etmeyecek midir?

Sıkı Yönettin

Davul kimin boynunda?

TB.M.M. nin Sıkı Yönetimin iki ay süre ile uzatılması ile ilgili birleşik: toplantısına, gizli celse yapıp yapmamak konusunda karar vermek için ara verildiği ve gazetecilerin muhitten uzaklaştırıldığı bir sırada İstanbul milletvekili Suphi Baykam bir gazeteci dostuna şöyle dedi:

"— Yahu, anlayamadığım bir nokta var: Hükümet sadece biz miyiz, yoksa Koalisyonda başka: ortaklarımız da var mı?" Sonra, İzah'etti:

"— Celse açıldığından beri dikkat ediyorum. Sıkı Yönetimin uzatılmadı Koalisyonun müşterek karan olduğu halde ortaklarımızdan bir tek milletvekili veya Hükümet üyesi ağzım açıp bir tek lâf etmiyor".

Sözde, yalan değil, yanlış vardır. Zira Koalisyon ortaklarının sözcüleri o

gün laf ettiler. Hem de, bol laf ettiler. Ama sanki kendileri Koalisyona dahil değillermiş ve Hükümette temsilcileri yokmuş gibi konuştular. O yüzden davayı savunmak sadece CHP'ye düştü ve bu, hiç kimsenin gözünden kaçmadı.

. Pazartesi günü milletvekilleri ve senatörler tatilden, güneşten yanım'; olarak döndüler ve karşılarında Hükümetin bir önergesini buldular. Senato ve Meclis birleşik bir toplantıda memleketin içinde bulunduğu şartlar karşısında Sıkı Yönetimin iki ay daha uzatılması konusunu görüşecekti. Bu, sürpriz olmadı.

Nitekim, Meclis koridorlarında b gün hiç de heyecanlı bir hava esmedi. Aksine bütün Parti Grupları Sıkı Yönetimin iki ay daha uzatılması konusunda menfi kanaate sahip değillerdi. Buna rağmen ziller çalıp toplantı başlayınca Meclis kürsüsüne traji komedi kondu.

Koalisyon Hükümeti çok eksikle toplantıda hazırdı. Başbakan İnönü ve üç yardımcısı Alican. Feyzioğlu ve Dinçer yanyana oturmuşlardı. Dincer heyecanlı, Alican ise keyifliydi. Hükümetin taktiği savunma olarak tespit edildiğinden, savunma kanadı Meclisin Komisyonlara ayrılan kısmında yer almıştı. Milli Savunma Bakanı Sanear, İçişleri Bakan Vekili Öztrak ve Adalet Bakanı Yörük, yanyana oturmuşlardı. CHP Grupunun sözcülüğüne ise, - ne şanssızlık - Coşkun Kırca hazırlanmıştı.

İlk söz M.P. li Zekâi Dormene verilince müzakerelerin uzayacağı belli oldu. Dormen. Bölükbaşının yanından kalktı ve eline tutuşturulan metni kıtaat etti. Hem de büyük bir başarıyla Ama söyledikleri gecen defa söylediklerinden farklı değildi. Dormen, Sıkı Yönetimin tatbikatından şikâyetçiydi Şıkı Yönetim Komutanı kendisine ait olmayan işlere karışıyor ve Sıkı Yönetimi bir baskı rejimi haline sokuyordu. Dormenin bu sözlerine pek aldıran olmadı. Asıl hayreti mucip olan Koalisyon kanatlarından yükselen ses oldu.

C.K.M.P. li Cevat Odyakmaz kürsüye çıktı ve oradan garip bir gerekçe ile ayrıldı : Kendileri - CKMP Grupu - henüz Hükümetin getirdiği uzatma talebinin gerekçesi hakkında fikir sahibi değillerdi! Ancak Hükümet açıklama yaptıktan sonra oylarının rengini belli edeceklerdi.

Odyakmaz bu sözleri söylerken, Koalisyonda mes'uliyet yüklenen CKMP inin Genel Başkam Hasan Dinçer, Başbakan İsmet İnönünün yanında önüne bakıyordu.

C.K.M.P, Koalisyon partilerinden biridir. Hükümette bir Başbakan Yardımcısı ve 4 Bakanla temsil edilmektedir. CKMP Grupu her an -Hükümette işler gizli kapaklı cereyan etmediğine göre- kendisini, Koalisyonda bulunan Başbakan Yardımcısı tarafından aydınlatma imkânına sahiptir.

Hal böyle iken CKMP Grupu adına konuşan Odyakmazın sözleri bilhassa AP kanadı tarafından büyük memnuniyet, Koalisyonun CHP kanadı tarafından ise şaşkınlıkla karşılandı.

Öteki ortağın Grup sözcüsü, Odyakmazın havasının eşini çaldı, Y.T.P. Grupu adına konuşan Esat Kemâl Aybar kürsüye pek hazırlıksız çıktı ve sözlerine şöyle başladı:

"— Muhterem arkadaşlarım, biz Y.T.P. Grubu olarak memleketin içinde bulunduğu şartları pekâlâ müdrikiz. Sıkı Yönetimin uzatılmasına da muhalif değiliz. Ancak, Hükümetin bu uzatma teklifini getiriş sebeplerini öğrendikten sonra oylarımızı kullanacağız".

Esat Kemâl Aybar kürsüden inerken, Koalisyonda İnönüden sonra ikinci derecede mesuliyet sahibi Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican mütebessim, arkasına yaslanmıştı.

Taktisyenler

Koalisyon kanatlarının bu garip tutumu pusuda bekleyen AP nin işine yaradı. Söz sırası AP Grupuna gelince Başkan Fuat Sirmen AP Grup sözcüsü olarak Cihat Bilgehanın adını okudu. Fakat AP bir taktik kullanarak sözcüyü değiştirmişti. AP Senatörü İhsan Sabri Çağlayangil ayağa kalanca Başkan:

"— Cihat Bilgehan yazdırmışsınız, değiştiriyor musunuz?" diye sordu. AP Kurmay Heyeti, sözcüyü son dakikada değiştirdiklerini bildirdiler.

AP li Çağlayangil belki de politik hayatının en dikkatli ve en başarılı konuşmasını, YTP ve CKMP Gruplarının zaafından da mükemmelen faydalanmak suretiyle, Koalisyona yünlenerek yaptı.

Çağlayangil evvelâ Koalisyon içinde anlaşma olmadığından bahsetti. Liderlerarası anlaşmazlıklara şöyle bir dokundu, sonra Hükümetin Sıkı Yönetim konusundaki fikrinin,ne olduğunu henüz bilmediklerini, bu sebeple Hükümet konuştuktan sonra karar vereceklerini beyan etti, kürsüden indi. İşte C.K.M.P. nin manasız gizli celse önergesi bu sırada verildi.

Gizlilik önergesinin oylanmasından evvel C.H.P. adına Coşkun Kırca söz istemişti. Kırcaya söz verildi. Kırca zaten bir işgüzar adamın bütün sevimsiz hareketlerini yapmaktaydı. Oturmakta olduğu ön sıradan arada' bir fırlıyor, bir İlhami Sancara koşuyor, tekrar yerine dönüp biraz dinlendikten

Esat Kemal Aybar-Zekâi Dormen

Bir elin nesi var ? İki elin sesi var!

sonra bu defa Orhan Öztraka atlıyordu. Kırcanın kürsüye çıkması dikkatin kaybolmasına yetti. Kırca Sıkı Yönetim Kanununun Anayasaya aykırı düşmediğini âlimane edasıyla söylerken salon yarı yarıya boşaldı. Evvela AP liler, sonra diğer milletvekili ve senatörler sigara paydosuna başladılar. Böylece son derece mühim bir konu, Kırcanın kürsüde arz-ı endam etmesiyle ciddiyet ve kuvvetinden çok şey kaybetti.

Kırcanın konuşmasından sonra gizlilik önergsi - CKMP tarafından verilmiştir ve 15 imzalıdır- görüşülmeğe başlandı. Dinleyicilerin ve basın mensuplarının bulunmadığı gizli celsede gizliliğe lüzum olup olmadığı tartışıldı. Başbakan İsmet İnönü açıktan söylenmeyecek hiç bir şeyleri olmadığını bildirdi ve önerge, sahipleri tarafından geri alındı.

En kötü taktik : Savunma

T.B.M.M. nin birleşik toplantısında Sıkı Yönetimin iki ay daha uzatılmasıyla ilgili müzakereler C.H.P. için hiç de kazançlı olmadı. Evvela Koalisyon ortakları konuyu benimsemediler, ve kuzu postuna büründüler. CHP ve onun sözcüleri Sıkı Yönetimin uzatılması teklifini tek başlarına savunmak zorunda kaldılar. Bu taktik Alican için yadırganacak taktik değildir. Ayni taktik, Alican tarafından Planla ilgili mü-

Coşkun Kırca

Evlere şenlik!

zakereler sırasında da kullanılmıştır. Fakat Dinçer ve Partisinin tutumu hiç de hoş karşılanmadı.

Milli Savunma Bakanı Sancar ise, meseleye başka yönden baktığı için, savunmasını tenkidlere cevap üzerine bina etti ve hem zayıf kaldı, hem çok açık verdi. Nitekim bir müddet sonra kürsüye gelen AP sözcüsü İhsan Sabri Çağlayangil ustalıkla bu açıklara dokundu. Çağlayangil, Sancarın konulmasına değinerek şöyle dedi:

"— Eğer bazı zabıta vakalarını ileri sürerek normal düzende Sıkı Yönetim teklif etselerdi, kabul edecek miydik?"

AP nin görüşü şuydu : AP Sıkı Yönetimin uzatılmasında bir sakınca görmemekteydi. Fakat, bilhassa İzmirde Sıkı Yönetim lüzumsuzdu. İzmir istisna edilirse iki ay uzatılmasında itiraz edilecek taraf yoktu. İzmir meselesinde AP lilerin bu derece hassas davranmalarının sebebi İzmirde mahalli seçimlerle ilgili kampanyaya bir an Önce girmek istemelerinden doğmaktadır.

Saat 18.05 de kifayet takrirleri gelmeğe başladı. Bu arada iki ayrı takrir de Başkanlık Divanına verildi. Bunlardan birincisi MP tarafından verilmiş bulunmaktaydı. Takrir, Sıkı Yönetimin 1 ay müddetle ve İzmir dışında uzatılmasını derpiş ediyordu. İkinci takrir ise AP tarafından verilmişti ve Sıkı Yönetimin İzmir haricinde Ankara ve İstanbulda uzatılmasını istiyordu. Başkan Sirmen, en aykırı teklif olan MP nin teklifini, oya sundu. Red-

Niçin yapılmaz?

Sıkı Yönetimle alakalı Meclis görüşmeleri sırasında C.H.P. nin dışındaki Gruplar, —sanki Koalisyon Grupları bunu kendi toplantılarında, Başbakan Yardımcısı sıfatıyla Hükümette bulunan Genel Başkanlarına soramazlarmış gibi— Hükümetten Sıkı Yönetimin iki ay daha uzatılmasının sebeplerini sordular. Bu arada, son günlerde bir «Talat Aydemiri kurtarma teşebbüsü" dolayısıyla, bir de "solculuk hareketi" yüzünden bazı tevkiflerin yapılmış olduğu Meclis kürsüsünden açıklandı, mesela tevkif edilenlerden biri olarak bir dedikodu yazarı kadının adı bile oradan ifade edildi, Hükümetten biliri istendi. Bilgiyi Milli Savunma Bakanı İlhami Sancar verdi. Fakat bu hadiseler hakkındaki bilgiyle Hükümetin Sıkı Yönetimi uzatma sebepleri hakkındaki bilgi Öyle birbirine karıştı ki, adeta sebebin bu hadiseler olduğu havası uyandı. Nitekim A.P. nin sözcüsü de bundan faydalanarak "Bu zabıta vakaları getirilerek birden Sıkı Yönetim ilânı istenseydi, buna karar verir miydik?" diye sordu.

Elbette ki verilmezdi. Dedikodu yazarlarının âsi kurtarma teşebbüsü, olsa olsa Yassıadaya tünel kazıp Menderesi kurtarma planıyla kıyaslanabilir. Ama Sıkı Yönetim bundan dolayı uzatılmamıştır ki!

Ne olurdu Hükümet çıksaydı da, açık açık, başka hiç bir nokta üzerinde durup meseleyi dağıtmadan şöyle deseydi:

"Efendiler, bundan üç ay önce bu memlekette devletin hayatına kasteden ve rejimi değiştirmeye matuf bir silahlı isyan teşebbüsü olmuştur. Bu cüretin hesabı, şu anda Sıkı Yönetim Mahkemesinde görülmektedir ve ilk kararlar Eylülün başında verilecektir. Bundan sonra bunların Yargıtay ve gerekirse Meclis tarafından tasdiki muamelesi vardır. Bu safhada bazı cereyanlar, karışıklıktan istifade çabasındadırlar. Asayiş ve güvenliğin sağlanmasında Sıkı Yönetim Hükümetin başlıca yardımcısıdır. Böylesine hayati bir devrede, Sıkı Yönetim idaresinin iki ay daha devamını şart görmekteyiz. Bu tedbir, bugün, için olduğu gibi önümüzdeki önemli günlerde de vatandaşa, gündelik hayatı itibariyle huzur verecektir. Karar sizindir."

Ne olurdu, Hükümet böyle deseydi ve gülünç mübalağalarla akseden tevkiflerin hem mahiyeti, hem miktarı hakkında şartlatın müsaadesi nisbetinde bir de küçük açıklama yapıp karanlığı dağıtsaydı?..

Şu olurdu: Belki de Meclis, Sıkı Yönetimin uzatılması teklifini ittifakla kabul ederdi..

Yarabbi, niçin bazen en basit gerçekleri, iş başında kendimiz bulunurken göremiyoruz?

dedildi. Sonra AP nin teklifini oya sundu. O da reddedilince Hükümet teklifi oya sunuldu. Hükümet, Sıkı Yönetimin Ankara, İstanbul ve İzmirde iki ay süre ile uzatılmasını talep etmekteydi. Oylama, teklif lehinde geniş bir oy farkıyla tecelli etti.

Başkanlık Divanı neticeyi bildirip. Divanın sunuşlarına geçtiği sırada salon boşalmağa başlamıştı. Milletvekilleri kulise dağıldılar. Bir milletvekili şöyle dedi:

"— Sıkı Yönetimin uzatılması tabii idi. Ne olduysa, Koalisyona oldu"-

T. B. M. M.

Ümit dağın ardında

(Kapaktaki Meclis)

Kalabalık bir milletvekili grupu Meclis binasının döner kapısından içeri kendilerini dâir Attılar. İçeri her giren derin bir "oooh" çekti ve mendiliyle terini kuruladı. Merdivenleri çıkarken birbirlerine:

"— Buradan iyisi yok gene, arkadaş" dediler ve yoğunlaşan adımlarım çevikleştirip koridora daldılar.

Gerçekten kavurucu sıcakların hüküm sürdüğü şu günlerede Başkentin en serin binası TBMM dir. Denilebilir ki parlamentonun en iyi işleyen kısmı soğuk hava tertibatıdır. Eğer şu sıralarda Başkentte ve yurdun muhtelif yerlerinde sıcaktan fazlasıyla şikâyet eden vatandaşlar varsa biraz dişlerini sıkmalıdırlar. Zira Meclisin enfes havası, milletvekili ve senatörlerin binaya adeta koşar adımlarla gelmelerini ve günün bütün saatlerini burada geçirmelerini sağlamaktadır. Tabii siyasiler arada sırada Komisyon çalışmalarına ve Genel Kurul toplantılarına da iştirak etmektedirler. Binanın içinde fazla sayıda milletvekilinin ve senatörün bulunması bu iştiraki oran olarak arttırmaktadır. Bu sıcak dalgası biraz daha devam eder veya Meclisin yazın çalışması karar altına alınırsa büyük çapta verim sağlanacağından şüphe edilmemelidir.

Meseleler

Yeni bir devreye giren TBMM ni oldukça yüklü bir program beklemektedir. Tatil öncesi komisyonlarda hatırlanan ve Genel Kurula sevkedilmek üzere bekleyen son derece önemli kanunlar mevcuttur. Ayrıca Hükümet tasarıları da sırada beklemektedir.

Personel Kanunu uzun çalışmalardan sonra bitirilmiştir. Kanun Türkiyenin çalışan hayatına büyük çapra tesir edeceğinden çok büyük önem taşımaktadır. Personel kanunu görüşmelerinin karma komisyonlarda çabuklaştırılması istenmektedir.

Bunun yanında büyük bir kanun tasarısı daha serinliyen kişileri beklemektedir. Toprak reformunu sağlıyacak taşan bitirilmek üzeredir. Üzerinde uzun zamandır uğraşılan kanun tasarısının Kalkınma Plânı ile de ilgilisi büyüktür. Bunun yanında 1964 yılı Geçiş Planıyla ilgili tasarı Genel Kurula gelecektir.

Ordu içinde büyük çapta rahatlık yaratacak olan Genel Kurmay Başkanlığı Teşkilat Kanunu Millet Meclisinin epey vaktini alacaktır.

Tasarı hazırlanmış. Komisyonlar tarafından incelenmesine başlanmıştır. Ayrıca Karma Komisyon Meclis İç Tüzüğü ile tasarıyı bitirmiştir. Meclis müzakerelerine yeni bir veçhe yerecek olan tasarı yüklüdür ve üzerinde tartışılması beklenmektedir.

Bütün bunların yanında Vergi Reform komisyonu çalışmalarına devam etmektedir. 1964 Plânı tatbikatıyla ilgili bazı vergi kanunlarının bu devrenin hemen başında getirilmesi gerekmektedir. Bu tasarılar ivedilikle görüşülmesi gereken tasarılardır.

Ayrıca Kat mülkiyeti tasarısı hazırlanmış ve Adalet Komisyonuna sevkedilmiştir. Komisyon çoğunluğu temin edebilirse bugünlerde tasarıyı incelemeye bağlıyacaktır.

İstimlâk kanununda yapılacak değişiklik, Trabzonda bir Üniversite kurulmasıyla ilgili tasan, Temsil ödenekleriyle ilgili tasarı da Meclisin kapısı nı çalmıştır.

Senato

Millet Meclisi geçen devrenin sonunda Senatoya tur bindirmiştir. Bir

19 Ağustosta ilk toplantısını yapan T. B. M. M.

"Vişneli kaymakla dondurmam?"

zamanlar eli kolu bağlı rahat koltuklarında oturan Senatörleri bu devre biraz iş beklemektedir.

Senatonun gündeminde şimdilik 35 madde bulunmaktadır. Bunlar Meclisten bir hayli zaman alarak geçmiş kanun teklifleridir. Bunun yanında Millet Meclisi elindeki hazır kanunları Senatoya şevke başlıyacaktır. Senatörler biraz gayret ederlerse bu iki ay içinde pek çok meselenin halledilmesi işten bile değildir.

Ancak, bir karara bağlanması gereken mesele Anayasa gereğince iki yıl içinde çıkarılması icabeden kanunlardır ki bunlar henüz tamamlanmamıştır ve 25 Ekime kadar tamamlanıp tamamlanmayacağı da meçhuldür. Bu KO nuda Başkanlık Divanı ile parti temsilcileri haftanın ortasında bir toplamı yaptılar. Toplantıda önce. Anayasa Mahkemesiyle temasa geçilerek Anayasanın iki yıl içinde çıkarılmasını emrettiği kanunların neler olduğunun tesbiti kararlaştırıldı. Ondan sonra, mümkün ile gayrımümkün karşılaştırılacak ve ya Anayasanın alakalı maddesi değiştirilerek "iki yıl" "üç yıl" haline getirilecek; ya da paçalar sıvanacaktır.

Partilerden A. P. paçaların sıvanması, ötekiler mehil alınması taraflısı görünmektedirler.

A. P.

Moral takviyesi

Orta boylu, gür kır saçlarını arkaya taramış olan beyaz elbiseli adam AKİS muhabirine keyifli keyifli gülümseyerek :

"— AP nin şanslı olduğu veya olmadığı bölgeler diye bir ayırım yapmak doğru olmaz kanaatindeyim, Zira AP yurdun her tarafında kazanma şansı en fazla olan partidir" dedi.

Olay haftanın başlarında Çarşamba sabahı Ankarada yeniden restore edilen AP Genel Merkezinin üçüncü katındaki bir odada geçti. Kır saçlı beyaz elbiseli adam eski D. P. Milli Savunma Bakanlarından AP'nin nin propaganda işlerini tedvire memur Seyfi Kurtbekti. Kurtbekin sözleri, yaklaşan mahalli seçimlerle ilgiliydi. Bir önceki haftanın sonlarında Cumartesi, günü partinin büyük kongreden sonra en yetkili organı olan Temsilciler Meclisi toplanarak konuyu müzakere etmiş ve temsilciler hamamda şarkı söyliyenlere mahsus bir iyimserlik-havası içinde kocaman kocaman lâflarla müstakbel zaferlerini ilân etmişlerdi. İşte Kurtbekin AKİS muhabirinin sorduğu sorulara verdiği cevaplar da bu temsilciler Meclisinde varılan sonuçların bir muhassalası şeklinde oldu ve Kurtbek bir yankı sadakatiyle temsilcilerin zafer şarkılarını nakletti.

A. P. Temsilciler Meclisinde Başkanlık Divanı

Koruk üzüm olacak!

AP her zamankinden daha kuvvetliydi. 1961 seçimleri anormal şartlar altında yapılmış olduğundan mevcut parlâmento halkın gerçek temsilcilerinden değildi. Çok kısa bir zamanda genel seçimlere gidilerek bu durumun düzeltilmesi şarttı. Böylece A. P. nin hemen hemen bütün illerde oyların çoğunu alarak iktidara gelmesi muhakkaktı. AP ye göre ne CHP nin genel seçimlerden bahsetmesi ve ne de YTP nin Koalisyondan çekilme tahdidinin gerçekle en ufak bir ilgisi yoktu. Zira YTP nin devamı Koalisyona bağlıydı. CHP ise genel seçimlere gitmeye cesaret edemezdi. Kurtbek daha sonra CHP nin partizanca hareket ettiğinden ve Koalisyonu teşkil eden diğer iki partinin de aynı yolda olduğundan dramatik bir ses tonuyla acı acı şikâyet etti. AP hakkında CHP ve YTP nin elele vererek bazı tehlikeli propagandalar yaptığım söyledi; Oysa ki AP ne kadar sakin ve ağırbaşlıydı. Büyük bir sabırla genel seçimleri bekliyordu Ama Kurtbekin asıl tutulduğu CHP den ziyade CKMP ve bilhassa YTP idi. Nitekim sözlerini:

"— Bugün Türkiyede artık ne YTP ne de CKMP nin seçmeni kalmamıştır. Oylar iki büyük parti, AP ve CHP arasında paylaşılacak, AP yapılacak

Lokomotif Hikâyesi!

Devletin eline, şu anda bir mükemmel fırsat geçmiş bölünüyor. Devlet Demiryolları, Amerikan Yardımından 33 tane Dizel lokomotif satın almıştır. Para Amerikan Yardımından sağlandığı için sadece amerikan firmalarının katıldığı bir ihale yapılmış, üç firma teklif vermiş, banlar Demiryollarında teknik komisyonlar tarafından incelenmiş, neticede Alco ve General Electric adını taşıyan firmaların teklifleri uygun görül meyerek General Motors'un lokomotifleri tercih edilmiştir. İhaleyi bu dev amerikan Ihmasının kazandığı, parayı veren Amerikan Yardımı İdaresine bildirilmiştir. Orası da mutabakatını söyleyince, lokomotiflerin sipariş muamelesi tekemmül edecektir.

Batılı sistemi benimsemiş bir hukuk devleti için, normal bir usul.

İhaleyi kaybeden firmalar mesut değillerdir. Bahis konusu paranın 10 milyon dolar olduğu gözönünde tutulursa, doğrusu bunların mesut olmaları için bir sebep te yoktur. Firmalardan birinin mümessili bir basın toplantısı yaparak şikâyette bulunmuştur. Diğer firmanın da sızlanmakta olduğu bilinmektedir. Bunlar Basına aktarılmıştır.

Batılı sistemi benimsemiş bir memleket için, normal bir usul.

Bu memlekette bir zamanlar "Mister % 10" .lar böyle işlerde söz sahibi oldukları için, bunlarla alakalı kirli çamaşırlar ortaya serilince noterliklerde yapılmış, kirli ortaklık, rüşvet, hisse mukaveleleri açıklandığından, nüfuz ve kudret sahipleri herkesin gözü önünde "ikibuçuk liralık servet" ten milyonluk servetlere terfi ettiklerinden o zamanın büyük ihaleleri gibi bu ihalede de bir "bit yeniği" nin bulunup bulunmadığı suali dudakların ucuna gelmiştir. O devri temize çıkarmak için bu devri lekelemek isteyenler bundan istifade sevdası göstermektedirler.

Bir Orta Şark beldesi için, normal bir hal.

Nihayet, «Yeni Moda", devletin sırtından dalavereyle zengin olanlar edebiyatına revaç ve revnak verdiğinden bu işte de böyle bir durumun bulunup bulunmadığı, açıklanması gereken bir husus olarak devletin karşısına çıkmıştır.

Bir' ihtilal sonrası ortamı için normal bir lüzum.

O halde?

O halde yapılacak olan. Demiryollarının niçin Alco ve General Electric lokomotiflerini değil de General Motors lokomotiflerini seçtiğinin teknik raporlar da yayınlanmak suretiyle umumi efkâra açıklanmasıdır. Bir defa bu usul devlet ihalelerine sokulursa, yani kapalı kapılır değil, açık kanılar İtibar görürse bakınız ne olur:

1 — Hiç kimse dalavere yapamaz,
2 — Hiç kimse nüfuz ticaretine girişmez.
3 — Hiç bir teknik heyet kaşkariko rapor veremez,
4 — Her sorumlu yetkisini rahat kullanır,
5 — Hiç kimseye çamur atılamaz,
6 — Devletin bir takım kimseler tarafından soyulduğu, bir çarpık propagandanın leit—motivi olmaktan başka manâ taşımaz hale gelir.

Şimdi söz, devletindir.

Bu, muhafazası için bunca emek verdiğimiz Açık Bejimin en basit icabıdır ve bu yolun tutulması, millerin Açık Rejim şampiyonu İsmet İnönüden en haklı talebidir.

İlk seçimde büyük bir ekseriyetle 'iktidara gelecektir" diyerek bitirdi.

Dostlar alışverişte görsün

Geçen haftanın sonlarında Cumartesi günü başlıyarak Salı akşamına kadar devam eden toplantıların ilk iki günü yaklaşan mahalli seçimlerle ilgili olarak hazırlanan Mahalli İdareler Aday Yoklamaları Yönetmeliğine ayrılmıştı. Genel Merkez binasının üçüncü katındaki geniş hole yerleştirilen T şeklindeki bir masanın etrafım çeyreliyen üyeler aşağı kattaki meşhur Işık Kulüpten getirttikleri soğuk limonataları yudumlarken bu arada birbirlerine bol bol moral takviyesi yapmayı da ihmal etmediler Söz alan üyeler genel seçimler için bir kriter niteliğinde olan mahalli seçimleri büyük bir ekseriyetle AP nin kazanacağını, halkın ken dileriyle beraber olduğunu, bu bakım. dan adaylar seçilirken son derece dik katli davranılması gerektiğini belirtti ler. Ancak illerden selen temsilcilerle Merkez İdare Kurulu bir noktada ayrılıyorlardı. Teşkilât Mahalli İdarelere seçilmek isteyen her partilinin aday yoklamasına girebileceğini ileri sürüyor. Merkez idare Kurulu İse Genel Merkezin de bu hususta söz sahibi olması gerektiği tezini savunuyordu. Bu arada baş temsilcilerin halen teşkilât ve halk üzerinde nüfuzu olan eski DP yakınlarının mahalli seçimlerde aday olarak gösterilmelerini

Seyfi Kurtbek

Kemiksiz dil

teklif etmeleri üzerine hava birden elen triklendi. İzmir temsilcisi Mehmet Karaoğlu söz alarak, artık AP nin kesin ve bağımsız bir politikası olması lâzım geldiğini, bu çeşit çabaların partiye faydadan çok zarar verdiğini söyledi ve daha önce bu yolda yapılan teşebbüslerin yarattığı reaksiyonları hatırlattı. Ancak bu sözler birkaç kişinin dışında pek taraftar bulamadı. Üyelerin çoğu böyle bir avantajı elden kaçırmak istemiyor ve gelecek seçimlerde oyların hangi oranlarda kanalize edileceğini belli etmek bakımından son derece önemli olan mahalli seçimler için her türlü vasıtanın kullanılmasını istiyorlardı. Üstelik mahalli seçimler sadece bir kriter değil, idari mekanizmanın büyük bir kısmının da ele geçirilmesi demekti. Dört yıl süreyle vazife görecek olan belediye reisleri, muhtarlar halkın en çok temasta bulunduğu kimselerdi Bu sebeple kolay yol tercih edilerek eski DP kodamanlarının yakınlarının mümkün nispetinde aday listelerine dahil edilmesi kararlaştırıldı ve gene eski DP den kalan bir teamüle uyularak yönetmelikle Genel Merkeze parti aleyhinde konuşmuş olan adayları veto edebilme hakkı tanındı. Pazartesi günkü müzakereler ise nispeten daha sakin

bir hava içinde geçti. Kongre yönetmeliği ile Millet Meclisi ve Senato Grup Yönetmelikleri sessiz sedasız kabul edildi. Müzakerelerin son gününü teşkil eden Salı günü temsilciler için adeta bir deşarj mahiyetinde oldu. Temsilciler, milletvekili ve senatörler, merkez idare kurulu üyeleri ağız birliği etmişçesine uzun uzun Hükmetin partizanlığındım yakındılar, iktisadi buhranın hâlâ devam etmekte olduğundan, 5 Yıllık Plânın 1963 Yılı Programının gereği gibi uygulanamadığından şikâyet estiler. Ama en eğlenceli haberler - Bunlar bir delile istinat etmekten çok dedikodu mahiyetindeydi birkaç kişilik özel sohbetlerde fısıldandı. Meselâ Gümrük ,ve Tekel Bakam Orhan Öztrak bir gezi sırasında vatandaşlara AP nin iktidara gelemiyeceğini, gelse dahi Ordunun duruma müdahale edeceğini söylemi] ve böylelikle AP li seçmeni "Nasıl olsa seçtiğim parti hiç. bir şeklide iktidara gelemiyecek. O halde oyumu kullanmasam da olur" psikozuna sürüklemek istemişti. CHP bu çeşit söylentiler çıkarmakla AP nin oy adedini düşürmek istiyordu. Bir kısım temsilciler de çok daha önemli ve ciddi konular dururken bu gibi tevatürlerle neden vakit kaybedildiğine bir türlü akıl erdiremedüer. Ancak fısıltıların hedefi sadece Öztrak değildi. Limonatalı, dondurmak sohbetlere bir YTP li Bakanın da adı karıştı. Yusuf Azizoğlu bundan bir süre önce Doğu Anadoluya yaptığı bir gezi sırasında etrafına kürtleri toplıyarak "AP ırkçı bir partidir. Eğer iktidara gelirlerse 12 milyon kürdü Sibiryaya sürecek ve onların yerine Asyaden türkmen ve kırgız türklerini getirtecek" demişti. Fısıltı kısa zamanda bütün temsilciler arasında dağıldı ve gerek YTP li ve CKMP li gerekse de CHP li olsun bundan sonra bütün Bakanla nn yaptıkları konuşmalarda zabıt tutulması için teşkilâtın haberdar edilmesi kararlaştırıldı.

işletmeler

Al sana, devlet eli!

Geçen hafta Pazartesi akşamı, saat 18.30'da Yeşilköydeki Hava Meydanı binasının hoparlöründen bir ses, sıcakta bekleşen yolculara haber verdi:

"— Türk Hava Yollarının saat 18.30'da Ankaraya hareket edecek 130 sefer sayılı uçağı, seferi yapacak uçak meydanımıza henüz inmediğinden tahminen yarım saat kadar rötarlı kalkacaktır. Kati kalkış saati sonradan ilân edilecektir. Sayın yolcularımızdan özür dileriz."

18.30'da kalkması lazım gelen uçak 18.40'da meydana indi. Meydan personeli canla başla çalıştı ve bir çeyrekten' kısa zaman içinde uçağı yeniden sefere hazır hale soktu. Saat 19'a yak--aşıyordu ki, 18.30 uçağı Yeşilköyden havalandı.

Bu hafta Pazartesi akşamı, gene saat 18.30'da Yeşilköydeki Hava Meydanı binasının hoparlöründen aynı ses, daha da artmış bulunan sıcakta bekleşen yolculara haber verdi:

"— Türk hava Yollarının saat 18.30'da Ankaraya hareket edecek 130 sefer sayılı uçağı, seferi yapacak uçak meydanımıza henüz inmediğinden rötarlı kalkacaktır. Kati kalkış saati sonradan ilan edilecektir. Sayın yolcularımızdan özür dileriz."

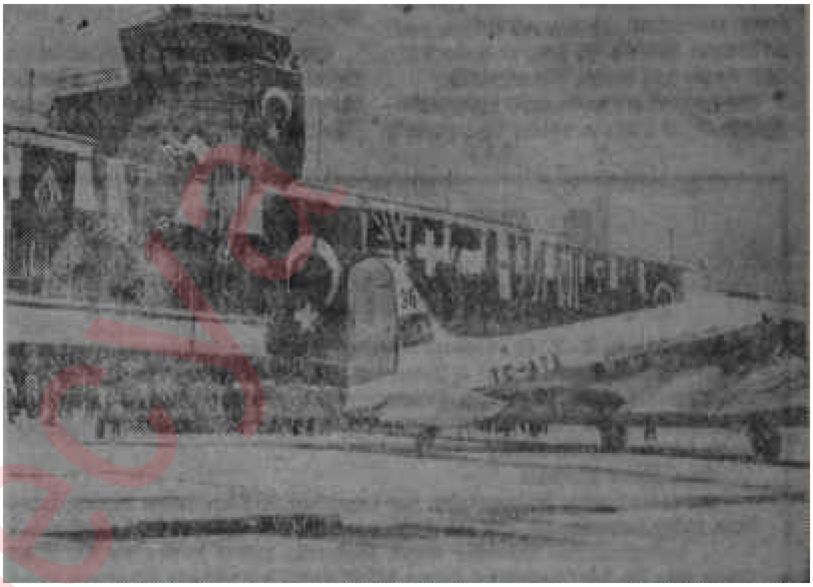
18.30'da kalkması lazım gelen uçak bu defa meydanı 18.55'te şereflendirdi. Saat 19'u hayli geçiyordu ki 16.30 uçağı Ankara istikametinde havalandı.

Bunlar, geç uçaklardır da, ondan değil mi?

Durun öyleyse: Geçen hafta perşembe sabahı, Ankardan 8.25'te kalkması gereken ilk uçak - Evet, ilk uçak! saat 8.35'te kalkabildi. Çünkü bu uçak Ankaraya Adanadan gelmektedir ve bildirildiğine göre rüzgâr karşıdan sert estiği için on dakika rötar yapmıştır!

Türk Hava Yollarının uçaklarının rötarını ilan eden hoparlörler her gün, çeşitli şirketlerin Ankara - İstanbul seferi değil, dünya turu yapan uçaklarının tam dakikasında inişini ve tam dakikasında kalkışını ilan etmektedir.

T. H. Y. gibi bir işletme, her halde bugün artık dünyada yoktur. Ama bu şirketin hesaplarına şöyle bir bakmak, bunun neticesinin ne olduğunu anlamaya yetecek de artacaktır bile..

Yeşilköyde bekleyen T. H. Y. uçağı

Bekle babam, bekle!

Herkes aptal mı?

Türk Hava Yolları, kurulduğundan bu yana zarar eden başlıca şirketlerimizden biridir. 1956da 246 bin 831 lira olan zarar, bir yıl sonra 3 milyon 692 bin liraya yükselmiş ve sonra da şöyle bir seyir takip etmiştir: 1957 yılında 3 milyon 692 bin 426, 1958'de 8 milyon 233bin 420,, 1959'da 10 milyon 980 bin 982, 1960'da 14 milyon 777 bin 589. 1961'de 21 milyon 533 bin 30, 1962'de 17 milyon 881 bin 85 ve 1963 yılının ilk dört ayında 10 milyon 335 bin 591 lira zarar!..

"İşletme Açığı" denilen bu zararlar bir yıl sonra Ulaştırma Bakanlığı "bütçesine konulan tahsisat ile karşılanmaktadır. Her yıl artan korkunç bir zarara uğranılmasının sebeplerinin başında, sermaye kifayetsizliği gelmektedir. T. H. Y.. 1959 yılına kadar sadece Dakota ile Heron tipi uçaklara sahipti. Bu tarihten sonra Viscount ile F-27 uçaklarını satın aldı. Peşin ödiyecek parası olmadığı için de. uzun vadeli ve büyük faizli kredilere razı oldu. Meselâ, sadece 963 yılında T. H. Y. nın ödeyeceği faiz miktarı 2 milyon 773 bin liradır. Kifayetsiz sermaye, yeni teçhizat için yapılan yatırımlar da büyük zarara uğranılmasına sebep olmuştur.

Zararın ikinci bir sebebi de. İşletme maliyetinin yüksekliğidir. 1959 yılında uçuş, kilometre başına 4.8 liraya mal edilirken; 1959'da bu 6.48. 1960 da 9.73, 1961'de ise 9.91 liraya yükselmiştir.

Bir üçüncü sebep de. gelir kifayetsizliğidir. T. H . Y . uçakları ile seyahat eden yolcu adedi 1958 yılından İtibaren devamlı surette düşmüş, ancak 1963 yılında yükselmeğe başlamıştır. 1963 yılında T. H. Y. Uçakları ile seyahat eden yolcu miktarı, bir evvelki yıla nazaran yüzde 15 artmıştır!

T. H. Y. nın 1958 yılından itibaren yolcu kaybetmesinin sebebini, güdülen sakat iktisadi politikada aramak yerinde olur. 1958 yılına kadar ki enflâsyonist politikanın yarattığı zahiri relah yüzünden uçaklara rağbet fazlalaşmış, fakat 1958 yılı 4 Ağustos kararlarıyla birlikte darlaşan ekonomik hayat, bu rağbeti süratle azaltmıştır. Bu hal 1963 yılına kadar devam etmiştir. Bu yıl ekonomik hayatımızda başlı yan hareket kısa zamanda tesirini göstermiş ve uçak yolcularının yüzde 15 artmasına yol açmıştır.

Ama bunun yanındaki, hatta bunun üstündeki sebep T.H.T. seferlerinin insanı kolaylıkla verem edebilmesidir. Hiç bir seferinde rötar bulunmayan bir şirketin, insan sağlığı üzerindeki tesiri ancak bu olabilir.

Mümkün ve gayrimümkün

Bizim uçaklarımızın bir tek meziyeti vardır: İyi ve güvenilir, tedbirli pilotların idaresinde olduğu için emniyet vermektedir. Ama bunun yanında organizasyon bir baştan Ötekine aksaktır. En itina isteyen seferlerde yolculara verilen o peksimet bozuntularını yiyebilmek için çok kuvvetli mideye ihtiyaç vardır. Çok zaman nezaketli hostes veya kabin memurları bunları verirken utanmaktadırlar. Hele yaz başlarına kadar, limonata yerine bir sıcak ve berbat üzüm suyu verilmekteydi ki sirke içmek daha zararsız bulunmaktaydı. Bir kaç temiz kanape vermek, acaba çok mu zahmet, para ve akıl isteyen bir iştir?

Meydanlara yolcuları taşıyan otobüslerin hali, yürekler acısıdır. Düşünmek lazımdır ki Ankara ile İstanbul arasında bir saat uçulmak ta, iki saat yollarda geçirilmekte, tabii buna meşhur rötar ilave olmaktadır. Uçak yolcusu, işi acele olan adamdır, değil mi? Uçaktan iner. otobüse biner. Bekle babam, bekle.. Önce, aheste beste bavullar uçaktan alınır, bavullar otobüse konulur. Ancak o iş bittikten sonra şoför, elinde bir koçanla bilet kesmeye başlar. Hani, bir başkası bunu vaktinde yapsa da - meselâ binerken -, bavullar yerleştirilir yerleştirilmez otobüs hareket etse. Hayır. Şoför işini bitirir, paralan sayar, araba öyle kalkar.

Seferler tanzim edilirken her uçak için meydanlarda, yeni uçuşa hazır olmak için onbeş dakika zaman bırakılmıştır. Onbeş dakika hemen hiç bir vakit yetmediğinden her seferde uçaklar rötar bindirmekte, son uçaklar bir rötar şampiyonu halini almaktadır. Evet, şirketin elinde uçak azdır. Ama nihayet, bir de işletmecilik sanatı ve sefer tanzimi mehareti vardır.

Her sey gösteriyor ki bizde asıl olmayan budur.

Eee. senede 20 milyon zarara neden şaşmalı?.

iş arayan Alicana selamlarla ithaf olunur!

Hava Yolları, Y. T. P. grupuna mensup Ulaştırma Bakanının "nüfuz sahası" dahilindedir. Y.T.P. li Bakanları ise, Ekrem Alican kontrol eder. Za ten Ekrem Alican, Başbakan Yardımcısı sıfatıyla her Bakanı çalıştırmak hakkına sahiptir. Aksaklıklar, düzensizlikler onun dikkatli, ciddi takibi ile geniş ölçüde hafifleyebilir.

İşte, Hava Yolları!

Bu mecmuanın bir mensubu, yaz başından beri her hafta uçakla İstan - bula gidip gelmektedir. Bir tek defa, ama bir tek defa bindiği uçak zamanında kalkmamıştır. İnsanlar kendi başlarına geleni herkesten iyi bilirler. Onun için bu, bir "kulaktan dolma bilgi" değil, bir "bizzat edinilmiş tecrübe" dir. Hangi uçak geç kalkıyor: İlk uçak! Evet, bu aklın kolay alacağı bir husus değildir ama, ilk uçak bile geç kalkmaktadır.

Mussolini, İtalyada idareyi ele aldıktan sonra "Artık trenler zamanında geliyor, zamanında kalkıyor!" diye övünmüştür. Bunda, trenlerin — veya uçakların — zamanında gelip zamanında kalkmamasının halk tarafından ne kadar kötü karşılandığının ifadesini bulabilirsiniz. Sadece trenleri zamanında getirip zamanında kaldırmak, İtalyan Diktatör için bir övünme sebebi teşkil etmiştir.

Ya, bizim Hava Yolları?

Ekrem Alicana, işsizlikten şikâyet etmemek için mükemmel bir sahadır. bu Öyle bir saha ki, üzerine Başbakan Yardımcısı çapında bir adam eğitirse işlerin yarısı düzelir. Zira devamlı gecikmenin bir sebebi "İşletmecilik Hatası" ise, bir diğeri de umursamızlık ve kontrolsüzlüktür. Bizim her 'işimizde olduğu gibi... Çok merak edilir, bırakınız Ulaştırma Bakanından sorumlu Y. T. P. li Başbakan Yardımcısını, hatta bırakınız Ulaştırma Bakanının kendisini, acaba T. H. Y. Umum Müdürü her gün. bir önceki günün seferlerinde ne kadar gecikme olduğunu görüyor, bunların üzerinde duruyor, sebeplerini araştırıyor, bir çare arıyor mu?

Hiç sanılmaz. Bizde herkes o kadar "Büyük İşler Meraklısı" dır ki öteki işlerle uğraşmayı şanına yediren az bulunur.

İşsizlikten şikâyet eden bir Başbakan Yardımcısı ve vaktinde kalktığı görülmemiş devlet uçakları!.

Gel de, Paşa gibi söylenme: "Haydi canım, sen de.."

SOSYAL HAYAT

istanbul

Skandaller Kraliçesi

Geçtiğimiz haftanın sonunda, Pazar gecesi, İstanbullular, son yıllarda görülmemiş sıcaklardan bunalırlarken, Boğaziçinde dünyanın en ilgi çekici olayı cereyan ediyordu. Hayatı boyunca karakol nedir görmemiş, yedi yıl bir milletin imparatoriçesi olmuş ve halen de dünyanın en meşhur, en ilgi çekici kadınlarından birisi bulunan Prenses Süreyya, Arnavutköyde, Muammer Karacanın meşhur Cibali Karakolu piyesine yakışır, üç saat geçirdi.

Her şey, klâsik türk karakolu tablosuna uygundu. Komiser Muavini, sıcaktan alnında biriken terleri sile sile ifade alıyordu. Ancak, bu sefer ifadelerini aldıkları, dünyaca meşhur aktör Maximillian Schell ile, onun şahidi Prenses Süreyya idi.

Prenses Süreyyanın. hayatında ilk defa bir karakolu şereflendirmesine ve sonra da dünyanın bütün gazetelerinde, askeri cipte polis ve inzibat erleri arasında çekilen resimlerinin yayınlanmasına acar bir gazeteci sebep oldu.

Ünlü rejisör Jules Dassin'in İstanbulda çevirdiği ve ilk ismi "Gün ışığı" iken, sonradan "Ortadaki Adam" ve daha sonra da "Karmakarışık" olan bir United Artists filminde başrolü Ünlü yıldız Maria Schell'in kardeşi, Oscar kazanan Maximillian Schell oynuyordu. Son yılların su yüzüne çıkardığı şöhretlerden olan Maximilllan'ın talihsiz Prenses Süreyya ile olan dostlusunun dedikoduları son üç-dört aydan beri bütün Avrupa basınında ve sosyetesinde dolaşmaya başlamıştı. Bu yüzden Maximillian, İstanbula geldiği günden beri gazeteciler tarafından sıkıştırılmaya başlandı. Gazeteciler Maximillian'dan Süreyya hakkında bir şeyler koparmaya çalışıyorlardı. Ancak tanınmış aktör bu konuda hiç konuşmadı, bütün soruları cevapsız bıraktı. Bu büyük filmin diğer Ünlü artistleri Melina Mercouri ile Peter Ustinov da İstanbula gelince çalışmalara başlandı. Film, Topkapı Sarayından çalman bir hazine ve bunun etrafında dönen maceraları konu almıştı. Bu yüzden ilk çalışmalar Topkapı Sarayında başladı. Önceleri işler gayet güzel gidiyordu. Filmin çalışmaları muntazam devam ederken hergün, filmcilerin tabiriyle, sete gelen gazeteciler ile filmin yıldızları arasında yakın bir dostluk kurulmuştu. Haber Ajansının hayali sık sık ve olur olmaz yerde işleyen Beyoğlu muhaberi, Maximillian Schell'in bir kıza âşık olduğunu yazıp işleri karıştırıncaya kadar her şey mükemmel cereyan etti. Filmciler İstanbullulardan ve türk misafirperverliğinden çok memnundular. İstanbullular da, tabiî, onlardan... Ancak, işlerin bu kadar muntazam gitmesinden Hürriyet gazetesinin hayali fazla işleyen muhabiri sıkılmış olacak ki, birgün, sonradan cereyan eden hadiselerin yaratıcısı Foto muhabiri Özkan Şahin ile birlikte hadiseye başka bir renk verdi. İşte bu renk, işlerin birdenbire karışmasına, uluslararası bir mahiyet almasına sebep oldu. Prenses Süreyya karakolda üç saat geçirdi.

Seyreyleyin gümbürtüyü!

Geçtiğimiz haftanın ortalarında, perşembe günü, her gün olduğu gibi Topkapı Sarayındaki sette, son ismiyye "Karmakarışık" filminin çalışmaları yapılırken, film şirketinin muhasebesinde çalışan Büyükadalı Joanna isminde güzel bir kız çalışmaları seyretmeye gelmişti. Öteden beri cerbezeli ve hareketli bir kız olarak tanınan Joanna, film çalışmalarından ziyade Maximillian Schell ile ilgileniyor ve onun gözüne çarpmak için ne lazımsa yapıyordu. Kendisini filmin çalışmasına veren yakışıklı aktör de arada sırada, bilhassa gözleri güzel olan bu genç kıza bir-iki nazar atmaktan kendini alamıyordu. İşte, bu bakışları gören ve saatlerdir çalışmaları seyreden Hürriyet muhabirinin hayali işlemeye başladı: Bu genç kız ile Maximillian arasındaki bir aşk hikâyesi gazetelere ne kadar güzel giderdi!.. Muhabirle foto muhabiri derhal faaliyete geçtiler ve Maximillian ile gençkızı yanyana getirdiler. Maximillian gençkızla, bir centilmen ilk tanıştırıldığım bayan ile ne konuşursa onu konuştu. Fakat bu arada Özkan Şahinin, makinesi işledi ve güzel gözlü Joanna ile Schelll yanyana gösteren fotoğraf çekildi. Maximilian için o an her şey bir şaka, bir eğlenceden ibaretti. Arkadaş olduğu gazetecilerin ertesi günü barana büyük isler açacağını düşünmeden güldü ve hattâ kendisine:

"—Bu kızla tekrar görüşecek misin?" diye soran Hürriyetin oynak muhayyilen muhabirine:

"—Görüşeceksem. sana sormam" diye espri yaptı.

Özkan Şahin

Bir taş attı

Sonra da foto muhabiri Özkan Şahine dönerek:

"— Sakın, bu resimleri gazeteye basma! Sonra Almanyadaki sevgilimle milletlerarası telefon görüşmelerinin faturasının yekûnu bir hayli tutar" dedi ve işine devam etti.

Kızılca kıyamet ertesi gün koptu, Elia Kazan'ın bir daha Türkiyeye gelmemesine, yaptığı asılsız neşriyat ile sebep olanların başında gelen Hürriyetin Beyoğlu muhabiri Doğan Ulucun muhayyilesi işlemiş ve Maximillian Schell'in ada güzeline aşık olduğu haberi, Hürriyet gazetesine yazılıvermişti'... Ertesi gün Hürriyet gazetesinde böyle bir haberin yayınlandığım öğrenen Maximillian Schell saçım başım yolmağa başladı:

"— Kızı kendileri bana tanıştırdılar, iki kelime konuştuk, bu aşk hikâyesi nereden? Her şey espri çerçevesinde cereyan etti" diyordu.

Bir vakitler İsviçrenin en büyük gazetelerinden birinde uzun yıllar gazetecilik yapmış olan Maximillian Schell'i bu uydurma haber fevkalâde Üzdü. O günden itibaren de, kendisine bu kötü oyunu oynayan gazetecileri aramaya koyuldu.

Bir çiçek, binbir böcek...

Olay, bilhassa Pazar günü son derece enteresan bir safhaya girdi. O gün öğleden sonra gazetelerin telefonları, Yeşilköy Hava alanındaki mu-

Prenses Süreyya İstanbulda Hilton önünde
"Allah önce kıskançlığı yarattı!"

bahirlerinin zilleriyle çınladı. Verilen haber, Beyoğlu muhabirlerinin günlerce Maximillan Schell'in ağzından haberini alamadıkları eski İran İmparoteriçesi Süreyyanın İstanbul geldiğini bildiriyordu. Bu haber üzerine Beyoğlu muhabirleri soluğu Hilton otelinin kapısında aldılar. O sırada Süreyya, yaranda Maximlllian Schell'in kızkardeşi olduğu halde, eski bir taksi ile Hiltona geldi. Hiltonun kapısında mevzilenmiş gazete fotoğrafçılarına ve muhabirleri görünce' Süreyya sağırdı ve şoföre, derhal geri dönmesini emretti. Böylece gazetecilerle Prenses arasında beş-on dakika süren bir kovalamaca başladı. Süreyyanın taksisi Açıkhava Tiyatrosu önünde bir iki tur attıktan sonra tekrar Hiltona döndü. Fakat Süreyya gazetecilerin elinden kurtulamadı. Kapıda Süreyyanın fotoğrafını çekmek isteyen gazetecilere Maimillian Scbell'in sekreteri Miss İnge bazı yakışıksız muamelelerde hulundu. Bu, sonradan cereyan edecek olan üzücü hadiselerin başlangıcını teşkil etti. Süreyya Hiltonun asansörü ile Maximillişn Schell' in daha önceden ayırdığı 337-339 numaralı köse dairesine giderken fotoğrafçılardan birkaçı da asansöre daldılar. Süreyyanın, fotoğrafçıların elinden kurtulup dairesine çekilmesi on dakika kadar sürdü. Bu sırada, tenis oynamakta olan Maximlllian Schell de dairesine gelmiş ve Süreyya ile buluşmuştu. Gazeteciler gene tatmin olamadıklarından, bu defa Maximillian Schell'in dairesinin kapısında beklemeye başladılar. Maximillian Schell, elinde tenis raketi olduğu halde dışarı çıktı ve gazetecilerle görüştü. Kendisinin bir kıza âşık Olduğunu yazan Hürriyet muhabirine benzettiği Milliyet muhabiri ile de kısa süren bir münakaşa yaptı. Ama sonra, durumu kavrayınca kendisinden özür diledi. Kapının önünde gazeteciler, Maximilllan'dan, Prenses Süreyyanın kendileriyle görüşmesini rica ettiler. Bu görüşmeyi temin edeceğini söyleyen Maximillian Schell, gazetecilerden aşağıda beklemelerini rica etti. Nitekim çok geçmeden — saat 19,30 da — önce Maxtmillian Schell, arkadan da Süreyya roff'da gazetecilerle görüştüler. Daha önce roof'a gelen Maximillian Schell, gazetecilere :

"—İtalyan gazetecilerinden daha iyi olduğunuzu gösterin" diyerek, Süreyyayı fazla sıkıştırmamalarını rica etti.

Gerçekten Süreyya, fotoğrafçılara istedikleri gibi poz verdi. Daha önce makyajsız ve çok yorgun olduğu için gazetecilerden kaçtığı da böylece Öğrenilmiş oldu. Süreyya gazetecilere İstanbula on gün için dinlenmeye ve bu arada Maximillian ile bir senaryo üzerinde görüşmeyi' geldiğini açıkladı. Bu kısa süren toplantıdan sonra gazetecilerin hepsi dağıldı.

Yemek yerine, karakol!

Süreyya ile Maximillian Schell, roof' taki toplantıdan sonra artık gazetecilerin elinden kurtulduklarına inanıyor ve kendilerini çok rahat hissediyorlardı. Bu rahatlığın tesiriyle Maximlllian Schell sevgilisi Süreyya ile kızkardeşine Tarabyada bir yemek yedirmek istedi.. Fakat Maximillian'ın evdeki hesabı çarşıdakine uymadığından Boğazda yemek yerine hiç akıllarına gelmiyen bir hâdise oldu ve geceyi karakolda geçirdiler.

Süreyya, Maximillian ve kızkardeşi Hiltondan bir taksiye atlayıp Boğaza yollandıkları lirada, kendilerim Hiltonda gizlice takip etmekte olan Hürriyetin foto muhabirinin kiraladığı ikinci bir taksi de arkalarından geliyordu. Maximillian Arnavutköy yakınlarına kadar, takip edildiğinin hiç farkında değildi. Ancak ikide bir yanıp sönen ve flâş ışığına benzeyen ışık dikkatini çekiyordu. Nitekim arkaya dönüp baktığında, kendilerini takip eden takside tanıdık bir çehrenin eğilip saklandığını gördü. Önce aldırmadı, yoluna devam etti. Bu arada kolunu Süreyyanın omuzuna atmış, iki sevgili birbirlerine iyice yaklaşmışlardı. Bir ara Süreyyanın omuzundan tekrar arkaya bakan Maxlmillian Schell, Hürriyet muhabirini gördü ve hemen arabasını durdurdu. İşte bundan sonradır ki bütün dünya basınına yayılan müessif olaylar başladı. Schell'in hızla kendi arabasına doğru geldiğini gören Özkan Şahin, kapısını kilitlemişti. Özkanın kapısının kilitli olduğunu gören aktör, şöförün kapısından taksiye hücum etti ve Özkanın elinden makinesini almaya çalıştı. Makineyi vermek istemiyen Özkan ile Scheil arasında bir mücadeledir başladı. Karşılıklı yumruklar atıldı, bağrıldı çağırıldı. Münakaşaya Maximillian'ın kız kardeşi de gelmişti, o da kavgaya karıştı. Halk, olay yerine toplandı. Fakat hiç kimse, müessif olayı bastırmak için bir gayret göstermiyor, misafir artist ile gazeteci kendi aralarında dövüşüyorlardı. Sonunda taraflar ayrıldılar ve herkes, kendi otomobiline bindi. Bu sırada Özkan Şahin, bütün basın alemince bilinen centilmenliğine yakışmayan bir hareket yaptı: Olayı, mesleğin bir cilvesi deyip kapatmak varken, bir inzibat eri vasıtasıyla misafir aktörün ve Süreyyanın otomobi-

lini durdurup, kendilerini karakola dâvet etti.

Buyurun cenaze namazına !

Arnavutköy tramvay caddesindeki emektar karakol binasının komiserlik odası belki bütün tarihi boyunca, bu kadar çok sayıda meşhura, bir arada görmeyecektir. Süreyya bir iskemleye oturmuş, olup bitenleri seyrediyordu. Maimillian Schell ise izinsiz fotoğrafının çekilemiyeceğini söylüyordu. Kısa zamanda olay, ilgili mercilere intikal etti. Polis şefleri de Arnavutköy karakoluna geldiler. Haber Ajansı Müdürü Muammer Kaylan, röportajcısı Ümit Deniz, Maximillianın talebi üzerine İsviçre Konsolosu, United Artists mensupları karakola gelmişlerdi. Kapının önünde ise ikibin kişiyi aşan bir kalabalık toplanmıştı Maxlmillian Schell Özkanın çektiği filmin iadesini istiyordu. Bu yüzden taraflar arasında şiddetli bir münakaşa cereyan etti. Polis şefleri, Süreyyanın karakolda beklemek gibi bir mecburiyeti olmadığını, eğer isterse oteline gidebileceğini bildirdiler. Ancak Süreyya, karakoldan Maximillian ile birlikte çıkmak istediğinden, bu teklifleri reddetti ve arada sırada münakaşalara karıştı. Bu arada iki bardak da softuk su içti. Neticede İsviçre Konsolosu, Maximillian'a türk kanunlarına göre izinsiz fotoğraf çekmenin suç teşkil etmediğini anlattı ve her iki tarafın barışıp gitmesi için tavassut etti. Saat 23'ü biraz geçiyordu ki maceranın sonu alındı. Taraflar birbirlerinin elini sıkarak barıştılar ve ayrıldılar.

Bundan sonra ikinci bir problem ortaya çıktı: Süreyya, kapının önüne biriken kalabalığın arasından nasıl çıkarılacaktı? İnzibat cipine bindirilen Süreyya, erlerin arasında, halkın sevgi tezahüratı ile karakoldan ayrıldı ve Bebekte bir taksiye binerek Hiltona gitti.

Mal bulmuş mağribîler

Ertesi gün öğle üzeri Lâlezara inen Süreyya, gazetecilere istedikleri pozu verdi ve sordukları sorulara bir akşam evval verdiği cevaplan tekrarladı. Bu arada, eğer rahat bırakılırsa İstanbulda on gün kalacağını söyledi. Bundan sonra Hiltondan bir hususi araba ile Moda Kulübüne gitmek üzere harekat eden Süreyyayı gazeteciler gene takip ettiler. Araba vapurunda hem Süreyyanın refakatindekiler ve hem de bizsat kendisi, rahat bırakılmasını rica etti, yoksa hemen uçağa binip döneceğini söyledi. Araba vapurunda kendi aralarında anlaşan gazeteciler, hiçbirinin Süreyyanın peşinden gitmemesi üzerinde birleştiler ve geri döndüler. Ancak bu karara sanki büyük bir marifetmiş gibi bir tek Tercüman gazetesi aykırı hareket etti ve Süreyyanın denize girerken çekilmiş bir resmini yayınladı.

Aynı günün akşamı ise, Maximillian Schell gazetecilerle bir toplantı yaptı. Bu toplantıda Hürriyet gazetesinde asılsız yazıların yayınlanmasına sebep olan Haber Ajansı muhabirine pek güzel bir ders verdi. Gazetecilere, bu şekilde çalışmanın hem kendileri, hem de basın için zararlı olduğunu, halbuki pekâlâ anlaşabileceklerim söyledi. Ayrıca, Süreyyanın filmin çevrildiği yere kendisini ziyarete geleceğini, burada resimler, çekilebileceğini ve hattâ bir gün kayak yaparken dahi Süreyyanın resimlerinin çekilmesinin mümkün olduğunu belirtti ve rahat bırakılmalarını rica etti. Bunun üzerine gazeteciler temas edecekleri bir merci gösterilmesi şartı ile rahat bırakacaklarına söz verdiler ve mesele de böylece kapandı.

Memleket nerde, biz nerde!

Olay geniş yankılar uyandırdı. Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Burhan Felek, hadisenin geçtiği gecenin sabahı telefona sarılarak, olayları bu şekle sokan Hürriyet gazetesi sahiplerinden Haldun Simaviye memleket için büyük zararı olduğunu söyledi, üzüntülerini bildirdi.

Burhan Felekin sözlerinde elbette ki büyük hakikat payı vardır. Süreyyanın Maximillian'ın peşinden Türkiyeye gelmesi başka memleketlerin arayıp bulamadıkları bir olaydır. Meselâ Süreyya Yunanistana gitmiş olsaydı, kendisini alıp baştâcı ederler ve rahatı için her türlü tedbiri alırlardı. Turistik propagandaları için olay dan alabildiğine istifade ederlerdi. Herhalde bütün dünya basınında Süreyyanın askeri cipte, inzibat erleri arasında resmi çıkacağına, Boğaziçinde Maximillian ile kayak yaparken veya Adada bir kulüpte dansederken çekilen resimleri yayınlansaydı, turizm bakımından dünya çapında propogandamız yapılmış olurdu. Zaten gerçek propoganda da budur. Ayağımıza kadar gelen nimetten istifade edememek durumuna düştüğümüz açıktır. Maalesef bu konuda en büyük suçu da basın yüklenmektedir. "İlle enteresan haber!" diyen bazı kafalar, farkında olmadan, memlekete kötülük etmektedirler. Bu konuda Turizm ve Tanıtma Bakanlığının, Gazeteciler Cemiyeti marifetiyle, gazete sahipleri ve yazı işleri müdürleri nezdinde teşebbüse geçmesi ve milli menfaatlerimizin bahis konusu olduğu böylesi hallerde anlayış ve aklıselimin hakim olmasını sağlaması şarttır. Amerikalı ve avrupalı filmcilerin işlenmemiş konu buldukları memleketimize akın etmeleri bizim için bulunmaz, erişilmez bir nimettir. Daha düne kadar "Aman bize de gelin, film çevirin!" diye Avrupanın geriden birinci sınıf rejisörlerine dahi Basın—Yayın yetkilileri yalvarıyorlardı. Bugün ise, kendi ayağıyla gelen şöhretler, turizm davamız için faydalanmak yerine, İstanbul caddelerinde polis cipleriyle dolaştırılmaktadır! Bu, hiç şüphesiz, utanç verici bir durumdur. Tekrarının önlenmesinde elbette ki memleket için büyük fayda vardır.

Prenses Süreyya gazetecilerle birlikte

Bükemediğin eli öp

T U R İ Z M

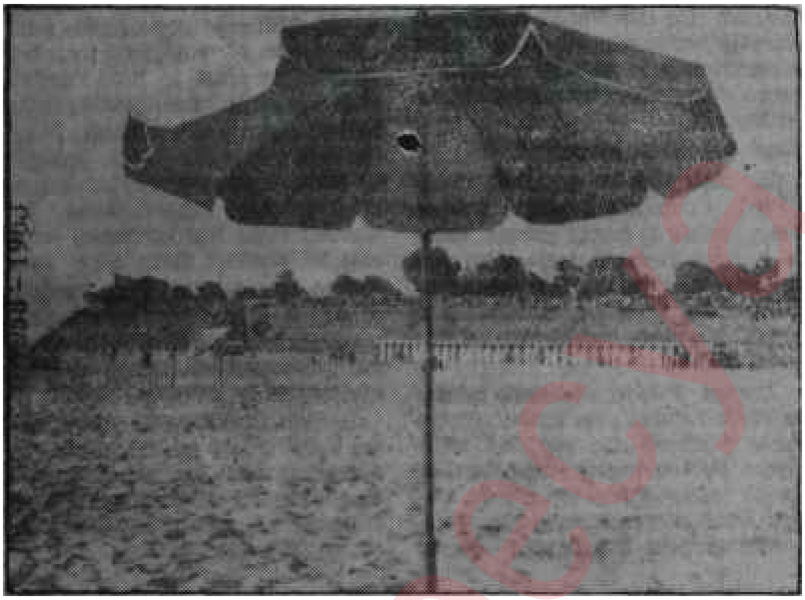
Tesisler

Örentepe

Bundan ikibin yıl kadar önce Yunan ve sonra da Roma medeniyetlerinin yerleştiği, girintili çıkıntılı Ege denizi kıyılarının girin Edremit körfezinde, bugünkü Burhaniye kasabasının sahillerinde bir tepe üzerinde bulunan Adramyttion şehri bölgenin vaktiyle büyük bir ticaret, sanat ve kültür merkeziydi. Sonradan günün birinde — o bölgede zaten pek sık görülen — depremlerden birisi sonucunda yerle bir olan bu tarihi kasabanın yeri değiştirildi ve bugünkü Edremitin temeli de ilk yerinden çok uzaklarda atıldı

İşte, tarihte Egenin en belli başlı medeniyet merkezlerinden biri olmakla ün salan Adramyttion'un eski yerinde bugün bir turistik merkez gelişmeğe başlamıştır. Burhaniye ilçesinin 4 kilometre batısında, eskiden "Yılanlı Tepe" diye adlandırılan, üzeri meşe ve zeytin ağaçlarıyla kaplı küçük bir tepe Türkiyenin gelecekte bellibaşlı turizm sitelerinden birisi olmak yolundadır. Bugünden büyük bir rağbete mazhar olmağa ve adı İç turizm alanında duyulmağa başlayan Örentepe, plajıyla dinlenme evleriyle, her yıl kurulan çeşitli kamplarıyla artık Türkiyenin bir tatil kasabası haline gelmiştir.

Adının duyulması için etkili hiçbir reklâm yapılmayan, hattâ siteye geleceklere özel bir kolaylık dahî gösterilmeyen örentepe tesisleri esas itibariyle 51 evlik bir dinlenme sitesi, betonarme bir gazino binası, çadırlı üç kamp ve özel kişilere ait 60 kadar müstakil evden ibarettir, sitede ayrıca bir gazino ve lokanta vardır. Dinlenme evleri ise iki yatak odasıyla bir genişçe hol, mutfak, hela ve banyodan ibarettir. Özellikle evlerin önlerindeki gayet geniş bir teras gerçek bir "dinlenmeyi" sağlamaktadır.

Örende plaj

Deniz + Ağaç + Güneş = Huzur

İlgililerce belirtildiğine göre siteye şimdiye kadar 5 milyon liralık yatırım yapılmıştır. Bu paranın içine özel kişilerin kooperatifler kurmak suretiyle inşa ettirdikleri birçok zarif evlerle bir gazino binası ve plaj kabinleri de dahildir. Bütün bu binaların inşası sırasında yapılan temel kastlarında Romalılar devrinden kalma çeşitli ev eşyaları, paralar, ziynet eşyası ve özellikle şarap veya zeytinyağı saklamaya yarayan büyük seramik küpler asırların silemediği tarih izleri olarak meydana çıkmışlardır. Tepe üzerinde herhangi bir kazı yapılmadığı da belirtildiğine göre, böyle tarihi kazılar yapılsa paha biçilmez değerdeki daha nice eski eserlerin, belki de komple bir şehir harabesinin meydana çıkarılabileceği akla gelmektedir.

İşin aslı

Bu tarihi kalıntılar üzerinde, bukadar şirin ve turizme elverişli bir yerde yeniden bir site kurmak kimin akıma gelmiştir? Sitenin meydana gelmesi hangi etkilerle olmuştur? Hikâyenin başlangıcı 1957 yıllarına kadar uzanmaktadır. O yıl seçimlere hazırlanan DP iktidarı - politik amaçlarla - tabiî afetlerden zarar görmüş bulunan 8 ilde selden, yangınlardan ve depremden .evlerini kaybetmiş vatandaşlara yardım etmek gayesini öne sürerek Meclise bir kanun şevketti. İşin içyüzü araştırılınca görülmekteydi ki afetlere maruz kalan illerimiz ne sadece 8 taneydi, ne de hele bahis konusu iller en fazla zarar görenlerdi. Aslında 6746 sayısını alan bu kanunla DP ye oy yönünden sadık gibi görünen iller mükâfatlandırılmak istenmiş, bu arada önceki seçimlerde DP ye az oy veren bir takım illerdeki "teşkilâta" da bu çeşit "kuvvet şırıngası" yapılmak istenmişti.

Bu amaç, afet fonundan faydalanacak vatandaşların listeleri düzenlenirken bile belli oluyordu. Özellikle Balıkesire bağlı Burhaniye ilçesinde kanunun kabulünden bir süre önce gelen sellerden evlerini kaybetmiş vatandaşlar tesbit edilirken gerçekten zarar görenlerin yanısıra, hattâ onlardan çok, DP Vatan Cephesine mensup ve ilçede Partiye daha fazla oy sağlamaya yardımı dokunacak kişiler seçilerek bunların bu kaçırılmaz nimetten faydalanmaları sağlandı. Önce yapılan listede yüz. kişinin adı vardı, sonradan - DP milletvekillerinin ve mahallî teşkilâtın bütün gayretlerine rağmen - bu miktar 51 e indirildi ve evler de bu sayıda inşa edildi.

Oynanan oyun bununla da bitmedi. Üstelik, Burhaniye ilçesinin hükümet konağı. Devlet Hastanesi, büyük bankaların şubeleri, çeşitli iş yerleri ve cam kasabanın olduğu kısımda bulunduğu hâlde buradan 4 kilometre uzakta, sudan, elektrik tesislerinden mahrum, kasabaya bağlayan yolu bile henüz yapılmamış bir yer bu "Afet evleri sitesi" için ayrıldı. Gerçekten afetin pençesine düşmüş olan "felâketzede" bir vatandaşın bu sitede oturabilmesi değil gündelik işine rahatça gidip gelebilmesi bile müşküldü.

İşte bütün bu belirtiler bu "Afet evleri sitesi"nin aslında başka amaçlara hizmet etmek üzere kurulduğunu gösteriyordu. Bu "amaç" da memlekete - dolayısiyle - faydalı ola-

caktı. Çünkü yeni bir turistik merkezin ortaya çıkmasına yardım edecekti. Ancak madalyonun öteki yüzü havli acıklıdır. Örentepede inşa edilen "Afet evleri" nin finansmanı Maliye Bakanlığınca ayrılan özel bir "Afetler fonu"ndan sağlanmıştır. Bu fon Kızılay Derneğine Hazinenin özel bir "yardım"ı olarak ayrılmış bulunmaktadır. Yardımın ancak çok mücbir hallerde ve mutlaka yardıma muhtaç vatandaşlara yapılması gerekmektedir. Buna göre sözkonusu tahsisatın "mahalline harcanmamış ve çarçur edilmiş bulunduğu" hemen görülmektedir. Gerçekten binaların afete uğramayanlara, daha çok turistik maksatlarla tahsisi ile 6746 sayılı kanun hükmü ihlâl edilmiş bulunmaktadır. Ama bu gibi olaylar 27 Mayıs öncesinde herkesin pek âşinâ olduğu- gündelik işlemlerdendi...

İnkılâp sabahına kadar bu şartlar içinde gelindi. İşler hor yünden "yolunda" gitmekteydi. Örentepe dolaylarındaki tarlaları aceleyle ve ucuz fiyata kapatanların milyoner olmalarına artık ramak kalmıştı. Kirli işlerle kararmış bir idarenin devralındığı o sabah Örentepe evleri meselesi de çözümü gereken bir problem olarak ortada duruyordu. Neticede bu evlerin sahipliğine düşük idare tarafından aday gösterilenler "evlerin bedellerinin beklediklerinden fazlaya çıktığı" nı ileri sürerek bu adaylıktan vazgeçtiler, evler Maliyeye iade edildi. Sonradan Maliyeyle Belediye arasında bir anlamaya varıldı. Burhaniye Belediyesi uzun vadeli taksitlerle Maliyeye borçlanmak suretiyle sitenin tamamını satın aldı.

Genç bir turizm işletmesi

Böylece kurulan Örentur Turistik İşletmeleri Anonim Ortaklığının 1,5 milyon liralık sermayesinin büyük kısmı Burhaniye Belediyesinin elindedir. İşletmenin Yönetim Kurulu Başkanı, - ayni zamanda Belediyenin Başkanı sıfatıyla- kaymakam Turan Bayezıttir. Titiz ve çalışkan bir insan olmakla beraber birçok âmillerin tesiri Bayezitin gerçek başarıya ulaşmasını engellemektedir. Eldeki sonsuz ve hudutsuz tabii servete, oldukça büyük bir para yatırımına, halktan görülen büyük teşvik ve alâkaya rağmen bu sebepler gelişmeyi yavaşlatmaktadır. Aslında Bayezit de bu durumu kabul etmekte, meselâ niçin bukadar güzel bir sitenin reklâmım Türkiyenin hor yanında yapmadıklarım soranlara "işletmenin bugünkü durumuyla gelenleri ancak ağırlayabildiğin!, daha çok müşteri gelirse onları memnun etmenin bugünkü imkânlarıyla çok zor olacağım" söylemektedir. Bu, kısmen haklı olmakla beraber gelişme içinde bulunan ve daima ileriye gitmeye kararlı olan bir işletmenin başındaki bir kişiye yakışacak bir "parola" teşkil etmemektedir.

Örende Plaj gazinosu

"Afet sitesinden" "Plaj sitesine"

Örentepe turistik tesislerinin en büyük güçlüğü hiç şüphesiz siteyi Balıkesir üzerinden diğer şehirlere bağlayan yolun - karayolları yönünden oldukça önemli gelişmeler gösteren - Türkiye Ölçüsündeki "yüz kızartıcı" durumudur. Bu dağ yolunun bugünkü haliyle kalmasına imkân tasavvur edilemiyeceği için Karayolları tarafından yeni bir güzergâh etüd edilmiş, hem 25 kilometre kısa, hem de az iniş çıkışlı, daha düz bir yol bulunmuştur. Bu yolun inşasına bir an önce başlanmasını temenni etmek memleket turizmi için bir borçtur.

Diğer bir güçlük Etibankın çektiği elektrik hava hattının henüz kasabaya bağlanmamış olması ve şehirdeki şebekenin, sahildeki Örentepe sitesinin cereyan buradan verilse bile bundan henüz faydalanacak tesislere sahip bulunmamasıdır. İller Bankasınca şebeke ve bağlantı hattı tesisleri bu hafta ihaleye çıkarılmıştır. Şimdilik, Örentepe sitesini bir dizel motörünün verdiği cereyan aydınlatmakta, elektrik devamlı verilememekte, o sıcak memlekette yazın yiyecek maddelerini muhafaza edecek buz dolaplarını bile devamlı çalıştırmak mümkün olmamaktadır. Geceleri zifiri bir karanlık içine gömülen sitenin belki en büyük eksiği de budur!

Henüz kuruluş devresinde bulunan ve yukarıda açıklanan misaller gibi daha birçok aksaklıklarla karşılaşan Örentepe plaj mahâllesinin, benzeri plajlara -meselâ en yakınında bulunan Akçaya - oranla belirli üstünlükleri vardır. Bir kere kumsalı gayet geniş ve kumu da hayli güzeldir. Denizi Ege sahillerinde rastlanabilecek denizlerin en cana yakını ve en sığıdır. Üstelik Örentepe denizle ağacın kucaklaştığı bir tabiat köşesidir. Dinlenme şevlerinin taraşında oturursanız karşınıza gelen ulu ye asırlık meşelerin üzerinden yere atlayan sincapların yerden birşeyler toplayıp tekrar ağaç dallarındaki yazlık yuvalarına tırmandıklarım seyretmeniz olağan birşeydir.

Özellikle dinlenme evlerinin -yani sâbık "Afet evlerinin- bulunduğu tepenin havası da manzarası kadar Miseldir. İsterseniz yemeğinizi de geniş mutfağınızda pişirerek yine ferah tarafınızda, kuş seslerim dinleyerek yiyebilirsiniz. Sıcaktan şikâyetçi olma» nisa da hiç sebep olmamak gerekir; çünkü dilerseniz serin denizde hararetinizi giderebilirsiniz.

Özetle denilebilir ki Örentepe plajları şimdilik daha çok İzmir ve Aydın çevreleri halkına, fakat ileride bütün Türkiyeye ve hattâ yabancı turistlere çok elverişli imkânlar vadetmektedir. Yalnız, tutulan yolda biraz daha ileri görüşlü davranmak, daha bilgili elemanlar kullanmak, hele sadelikten ayrılmamağa dikkat etmek şartiyle!

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Güney Vietnam

Keşişlerin isyanı

Uzun bir süredir Güney Vietnamın Saygondan sonra en büyük şehri olan Hue'de yaşayan bir avrupalı görgü şahidi, geçenlerde yayınladığı bir yazıda şöyle demektedir : "Herşey Sudanın doğum günü olan 8 Mayısta, bir çarşamba sabahı başladı. Halk, bu doğumu dini törenle, kutlamak için şehrin göbeğindeki radyoevinin karşısına toplanmış, sessizce, başpapazın yapacağı konuşmayı bekliyordu. Kalabalığın çoğunu kadınlar ye çocuklar teşkil ediyordu. Bir aralık mikrofona gelen bir budist keşiş, hükümetin bu kutlama törenine izin vermediğini, bu bakımdan halkın dağılması gerektiğini söyledi. Bunun üzerine o zamana kadar sessiz duran halktan protesto sesleri yükselmeye başladı. Kalabalığın paşpapazın konuşmasını dinlemeden dağılmak istemediği anlaşılıyordu. İşte bu sırada radyoevine açılan yolların ağzında beş tank belirdi ve makineli tüfek sesleri duyuldu. Tüfek sesleri kesilip kalabalık dağıldığı zaman, meydanda, bir kadın ve yedi çocuk vurulmuş, ölü yatıyordu."

Bu olaydan dört gün sonra da, 8aygonun tam göbeğinde, Tchich Quang Duc isimli bir budist keşişi, kimseciklere haber vermeden, sessiz sedasız, kendini diri diri yaktı, kül etti. İşte bu olay üzerine, o zamana kadar Vietnamın sınırlarını aşmayan iç huzursuzluk birdenbire bütün dünyanın dikkatini üzerine çekti ve günün en çok konuşulan konusu haline geldi. Gerçekten, bir insanın üzerine benzin döküp kendi kendini ateşlemesi için çok önemli bir sebep olması lâzım gelirdi

Bütün bu olayların üzerinden Üç ayı aşkın bir süre geçtiği halde Güney Vietnamdaki keşişlerin isyanı hâlâ. devam etmekte ve bütün dünya, hâlâ, bu olayla yakından ilgilenmektedir. Gün geçmiyor ki Saygondan ya yeni bir keşişin kendini şehrin göbeğinde yaktığı, ya da öğrencilerin ve üniversite hocalarının gösteriler yaptığı haberi gelmesin. Tarafsız Batılı gözlemcilerin yazdıklarına göre, bu olaylar yüzünden Güney Vietnamda tevkif edilenlerin sayısı onbinleri aşmaktadır. Polis, gösterileri bastırmak için zehirli ve yakıcı gazler kullanmaktadır

Gene bu konuda yazan başka bir avrupalı görgü şahidine göre, gösteriler sırasında tevkif edilen öğrencilerden bazıları hükümet kuvvetleri tarafından tanınmayacak derece dövülmüş, hırpalanmış ve bir karanlık odanın içinde kendi kaderlerine terkedilmişlerdir.

Yanan bir budist
İnancın kıvılcımları Diem'i yakıyor

Batının baş ağrısı

Bilindiği gibi, Hindiçini savaşı sona erdikten sonra Vietnam ikiye bölünmüş, kuzeyinde komünist, güneyinde de Batı taraflısı birer yönetim düzeni kurulmuştu. Ngo Dinh Diemin başkanlığındaki Güney Vietnam, Batı taraflısı olmakla beraber, kurulduğu günden buyana Batılılar için devamlı bir baş ağrısı olmuştur. Doğrusunu söylemek gerekirse, bunda zavallı Güney Vietnam halkının bir suçu yoktur. Halk, bir yandan günlük geçim derdinden, diğer yandan Kuzeyden sızan komünist gerillâcıların baltalamalarından rahat nefes alacak durumda bile değildir. Güney Vietnam halkının büyük çoğunluğu sazlıklar ve ormanlıklar içinde çağdaş uygarlıktan uzak ya--amakta, daha doğrusu yasamaya çalışmaktadır. Bu ülkede yaşadıkları peylenebilecek kimseler Başkan Diem ve ailesi onun saltanatını sürdürmekle görevli ordu mensupları ve devlet memurlarıdır.

Batı taraftan olmakla beraber. Başkan Diem'in Batılı anlamda, bir demokrasi yönetimi taraflısı olmadığına hiç şüphe yok. Diem, kuzeyden gelen komünist tehdidini öne sürerek Güney Vietnamda koyu bir polis rejimi kurmuş bulunuyor. Fakat Diemin anlayamadığı, ya da anlamak istemediği nokta şudur: Bu polis rejimini sürdürüp gittikçe Güney Vietnam halkı komünizmden artık korkmamaya, tam tersine komünist gerillâcılara karşı sevgi duymaya başlıyor. Nitekim Diem yıllar yılı komünist gerillâcılara karşı giriştiği mücadeleyi bir türlü kazanamıyor, komünistler -New York Timesin orada bulunan muhabirinin yazdığına göre - stratejik bakımdan çok önemli Mekong deltasında gerileyeceklerine, ilerliyorlar. Bu durumun da en çok Birleşik Amerikayı üzdüğü anlaşılıyor, çünkü Amerikan idarecileri Güney Doğu Asyadaki komünist yayılmasını önlemek için Güney Vietnama büyük yardımlar yapıyorlar. Bugün Güney Vietnamda aşağıyukarı 12 bin amerikan asker ve subayı var, Güney Vietnam ordusunun bütün teçhizatı Amerikadan geliyor, komünist gerillalara karşı kullanılan helikopterlerin hepsi amerikan yapısıdır. Bunlara ek olarak, Amerika Diem'in komünistlere karşı mücadelesini devam ettirmek için, Güney Vietnama günde ortalama 1 milyon dolar para döküyor.

Batılı gözlemcilerin söylediklerine bakılırsa, büyük bir sefalet içinde olan halk, herşeyden önce ekmek derdinde olduğu için, komünist gerillacılara karşı girişilen mücadele karşısında kayıtsız. Sonra yukarıda da belirtildiği gibi, Diemin polis rejimi halkın gözünde komünizm tehlikesini çok küçültmüş. Hele budistlere karşı giriştiği son hareket, Güney Vietnam diktatörünün halkın gözünde -eğer varsa - kalan son itibarını da sıfıra indirmiş olsa gerek.

Çok katolik bir bayan

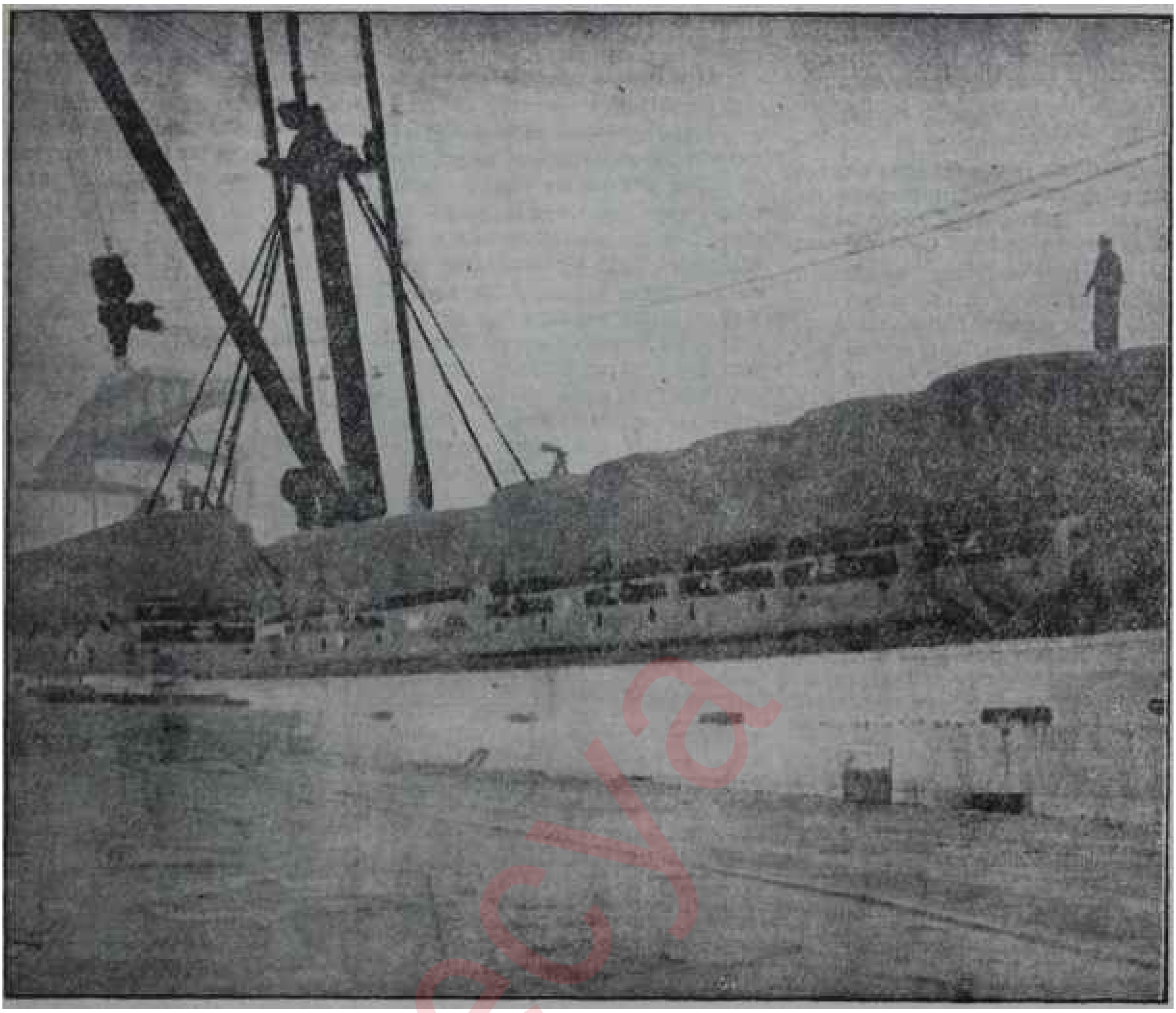
Güney Vietnamda son üç aydır patlak veren Katolik-Budist geçimsizliğini kısaca şöyle özetlemek mümkündür : Elde güvenilir bir sayım olamamakla beraber, Güney Vietnam nüfusunun yüzde yetmişinin budist. yüzde onunun Katolik, geri kalan yüzde yirmisinin de çeşitli dinlere mensup olduğu anlasılıyor. Fakat Hindiçindeki uzun Fransız idaresinin etkisi olsa gerek. Güney Vietnamı yöneten sınıfın katolik olduğu görülüyor. Diem'den önceki Güney Vietnam Devlet Başkanı Bao Dai de katolikti ve hristiyanlığa hizmet ettiğini sanarak, budistleri bir din mensubu olarak değil, bir cemiyet üyesi olarak kabul eden bir kanun çıkarmıştı. Bu kanun gereğince

budist papazları bir toplantı, ya da bir ayin yapmak istedikleri zaman tıpkı diğer cemiyetler gibi hükümetten izin alacaklardı.

Diem 1955 yılında iş başına gelirken bu kanunu ortadan kaldıracağına söz vermişti, fakat bugline kadar bu sözünü tutmuş değildir. Diem de koyu bir katoliktir ve üstelik kendisinden daha koyu katolik olan iki kişinin kuvvetli'etkisi altındadır. Bunların birincisi kardeşi, Hue Başpiskoposu Ngo Dinh Thue'dur. Ortalıkta dolaşan söylentilere göre sayın Paşpiskopos dini liderlik kadar şahsi nüfuz ve dünya nimetleri peşinde de koşmaktadır. Mesela Güney Vietnama Avrupadan okul kitabı getirtmek İnhisarı onun elindedir. Bu inhisar Diem'in kardeşine yalnız kârlı bir ticaret alanı değil, ayni zamanda Güney Vietnama sokulan kitaplar üzerinde bir sansür hakkı da sağlamaktadır. Gene ortalıkta dolaşan söylentilere göre. Diem hükümeti tarafından hazırlanan ziraat programını gerçekleştirmek üzere kesilen bazı ormanlardan elde edilen odunlar da gene sayın Başpiskoposun sayesinde Katolik kilisesine bağışlanmış ve kilise tarafından piyasaya sürülmüştür.

Diem'i etkileyen ikinci İnsan da, küçük kardeşi Ngo Dinh Nhu'nun karısı Bayan Nhu'dur. Güney Vietnamda güzelliği kadar siyasi ihtirası ile de meşhur olan Bayan Nhu da koyu bir katoliktir ve budistlerden, eğer bir budist keşiş üzerine benzin döküp "kendini kebab ederse" sevinçten ellerini çırpacağını söyleyecek kadar nefret etmektedir. Bayan Nhu'nun kocası resmi hiçbir görev almış değildir, fakat Güney Vietnamda koyu bir polis rejiminin kurulup yürütülmesinde perde arkasından büyük bir rol oynadığı herkes tarafından bilinmektedir. Ayrıca Ngo Dinh Nhu'nun ordu ileri gelenleriyle yakın teması olduğu da biliniyor. Eğer komünist gerillacılarla yapılan mücadele biraz daha uzayacak ve başarısızlığa doğru yönelecek oluna, Nhu'nun ağabeysinin yerini almak için ordunun desteğini arayacağı tahmin edilebilir. Bununla beraber budistlerin isyanından sonra Nhu ailesinin artık Güney Vietnam İşlerinde fazla FÖZ sahibi olmayacağı anlaşılıyor, çünki Amerikan idarecileri, Budistler arasındaki infiali göz önünde tutarak, Diem'den Bayan Nhu hakkında birşeyler yapmasını istemişlerdir. Washingtondan gelen haberlere bakılırsa Amerika artık Diem'i davranışlarında eskisi kadar serbest bırakmaya istekli değildir. Başkan Kennedy'nin Saygona Cabot Lodge'u elçi olarak yollaması ve - söylenildiğine göre- yeni elçiye Dien'e karşı yumuşak davranmaması içiri kesin talimat vermesi bunu gösteriyor. Fakat Amerikanın Diem'in değiştirilmesini isteyecek kadar ileri gideceği düşünülemez, çünki bir Amerikan sözcüsünün de dediği gibi, Güney Vietnama bu kadar para döktükten sonra Diem'e karşı cephe almak "yarış ortasında at deşiğtirmek" olacaktır ki Kennedy'nin bunu bugün göze alması uzak bir ihtimal olarak görünüyor.

Budistlerle hükümet arasında adayıp giden çekişmeye gelince, budistlerin din ve vicdan hürriyetlerini kazanmak yolunda açtıkları kampanya şu satırların yazıldığı sırada hâlâ büktün dehşetiyle devam ediyor. Saveonun ortasında kendini yakan keşişlerin savısı beşe yükselmiştir. Fakat hâlâ şiddet metodlarından ayrılmayan Diem şimdilik budistlere hiçbir taviz vermeye yanasmamaktadır. Bu bakımdan budistler şimdi gözlerini Amerikaya çevirmiş bulunuyorlar. Bugünlerde Saygona ulaşmak üzere olan Cabot Lodge'u sessiz nümayişlerle karşılamak ve kendi taraflarını tutmaya şorlamak niyetindedirler. Budist liderler "bu suretle Amerikanın Vietnam hükümetinin suç ortağı olup olmadıkı husussunda bir karara varacağız" diyorlar. Diğer yandan Seylan temsilcisi de meseleyi Birleşmiş Milletlere getirmeye çalışmaktadır. Budistler Başkan Kennedy'le birlikte Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant'a da bir telgraf çekerek "vahşi bir hal alan bu sindirme hareketine son verilmesi" ni istemişlerdir.

1962'de denizaşırı demiryolları için
401 tane fazla General Motors lokomotifi!
(Şimdi bunların kudreti 3,5 milyon beygiri geçmiştir)

1962 de denizaşırı müşterilerimize gönderdiğimiz vapurlar dolusu General Motors Diesel Elektrik lokomotiflerinden 314 tanesi Birleşik Devletlerdeki ve Kanadadaki tesislerimizde inşa edilmiştir. Ayrıca denizaşırı yerlerdeki Ortak Lokomotif İmalâtçılarımız ek 87 Diesel lokomotif için başlıca parçalar teslim edilmiştir.

Bu 401 parçanın çoğu, dünyanın dört bir tarafındaki memnun müşterilerimizin tekrar edilmiş siparişleridir. Dünya demiryollarında, Kanada ve Birleşik Devletler hariç, halen faaliyet halinde 3.500.00 beygir takatinde GM Diesel lokomotif vardır ki bu, bütün diğer Diesel lokomotif imalâtlarınkinden fazladır.

S İ N E M A

Filmcilik

İkinci liste

Şimdilik Emek Sinemacılık Ltd. ile birlikte Türkiyenin en büyük getirtici şirketi sayılan Fitaş da, geride bıraktığımız haftanın son günlerine doğru 1963-64 sinema mevsimi için hazırladığı listesini gazetelerde yayımladı- Yirmidört filmi içine alan bu yeni ve birinci listede, çoğunluk, her zaman olduğu gibi yine Hollywood yapısı filmlerdedir. Göstermelik olarak bir fransız - Louis Malle'in "La vie privees - Gizli Hayat"ı - bir italyan - Antomi'oni'nin "L'eclipse - Batan, Güneş"i- ve bir de gereksiz, kimin olduğu hiç de önemli olmayan bir ispanyol filmi - baş rolde şarkıcı oyuncu Sarita Mantiel Oynuyor - "Chagrin D'Amour-Aşk Hüsünleri" listede boy vermektedir-

1963-64 mevsimi Fitaş listesinde ilk defa olarak ,"iyi iş filmi" diye tanınan western - kovboy filmlerine pek rastlanmamaktadır. Oysa iki yıldır üstüste açıklanan listelerinden kalma birkaç western, bu defa yeni listeye aktarılmıştır. Yeni listenin filmleri içinde bilhassa vizyon süresi doldurulup ucuzlatılması beklenen filmler de vardır- William Wyler'in ünlü "Ben Hur"ü, Cecil B. De Mille'in Commandments-On Emir"i, Joshua Lagan'ın "South Pacific - Pasifik İncisi" George Stevens'in "Diary of Anne Frank - An Frank'ın Hatıra Defteri" ve Mark Robron'un "Inn of sixth Happiness - Sürgün Yolu" bu çeşit eski, fakat sonradan ucuzlayarak listeye giren filmler arasındadır.

İki "Sirk" filmi

Şpectacle, yani göz boyayıcı, konusunu tarihten alan kostümlü filmler, dünyânın hemen hemen her yerinde ve her çeşit seyircinin ilgisini üzerine çekmesini bilen filmlerden sayılıyor. Gelmiş geçmiş sinemacılar rın içinde bu işin kurdu sayılan mütevefa Cedi B. De Milletin ikinci; olarak yaptığı "Ten Commandments-On Emir", bütünüyle Tevrata dayanmakta ve Musa ile kavminin önce Mısırda, sonra çölde başlarından geçen kutsal kitan serüvenlerini hikâye etmektedir- Eski usta, şaşmaz bir esnaflıkla bu kutsal kitap aktarması hikâyeye dilediği kadar "şehvet" katmasını bilmiş, din adamı olarak bilinen Musayı kutsal kitaplardan sinema gerçeklerine rahat rahat indirmiştir- Hayli kalabalık bir "oyuncu kadrosuna sahip "On Emir" de baş rolleri Charlton Heston, Yul Brynner, Anne Baxter, Yvonne de Carlo, Edward G. Robinson ve Debra Baget oynuyorlar.

İkinci göz boyamacılık filmi, hu çeşit filmlerde imzasını görmeye pek alışmadığımız yine eski, fakat asta William Wyler'in "Ben Hur"üdüür. Cecil B- De Mille'in "On Emir"i gibi, Wyier'in "Ben Hur"ü de sessiz sinema çağında yapılmışının bir yeniden yapımıdır. Wyler ile De Mille sırasındaki tek fark, birincisinin ikincisine . karşılık daha az din sömürmeciliği yapmasıdır ki, göz boyamacılık konusunda her iki rejisör de yeniden birleşmektedirler. Gerek "On Emir" ve gerekse "Ben Hur", normalin üstünde biır uzunluktadırlar ve yurdumuzda kesintiye uğramadan gösterildiği takdirde fazla fiyatla seyirciye sunulacaklardır.

... ve ötekiler

Fitaşın bu yıla ait yeni filmler listesinde "Ben Hur" ve "On Emir" den başka bir üçüncü sessiz sinema çağı filminin yeniden yapımı da vardır : Vincente Minelli'nin "The Four Horsemen of the Apocalypse - Apokalipsin 4 Süvarisi" BlascoIîbanez'in bu ünlü romanı, Valentino'dan yıllar sonra hem çağ ve hem de giyim kuşam değiştirmiş olarak yeni baştan seyirci karşısına çıkacaktır. Yeni senaryo yazarları Rolbert Ardrey ile John Gay, hikâyeyi İkinci Dünya Savaşma ve fransız gizli mukavemetçileri arasına kaydırmışlar, böylece daha tutarlı bir gerilim sağlamayı başarmışlardır- Minelli'nin bu yeni filminin oyuncu kadrosu da bir havli kalabalıktır. Glenn Ford. İngrid Thulin, Charles Boyer, Lee J. Cobb, Paul Henried, Faul Lukas, Yvette Mlmieux ve Karl Boehm baş rollerde oynuyorlar.

Getirtilip vizyona sokulması uzun yıllara bağlanmış olan filmlerin basında Joshua Logan'ın ünlü müzikali "Sorth Pacific - Pasific İncisi" gelmektedir. Paul Osborn'un bir oyunundan alman ve Rodgers ile Hammerstein'in, müziklediği "Pasifik İncisi", yıllar yılı Broadway sahnelerinde oynanagelmektedir ve gerçek ününü de bu uzun süre oynanmasına borçludur- "Pasifik İncisi"nde baş rolleri Rossano Brazzi, Mitzi Gaynor, John Kerr ve Ftaance Nuyen oynamaktadurlar. Film renkli ve geniş perde sistemine göre çevrilmiştir.

Joshua Logan'ın müzikali "Pasifik İncisi"nden sonra listede yer olan ikinci müzikal, eski kuşaktan Norman Taurog'un Rock'çı Elvis Presley ile çevirdiği "Blue Hawai - Mavi Havay Geceleri" adını taşıyor- Yapımcı Hall Wallis'in bir altın madeni olarak keşfettiği şarkıcı Elvis Presley'e uydurulmuş incir çekirdeğini doldurma'" yan bir hikâyeyi konu edinen "Mavi Havay Geceleri"nde Presley'in şarkılarından öte bir şey arayanlar eli boş çıkacaklardır.

Listede Logan ile Taurog'un filmlerinden başka müzikal yoktur: ama, komediler ayrıca hatırı sayılır derecede yer almıştır. Bunların içinde en dişe dokunur olanları Jack Arnold'un "Bachelor in Paradise - Bop ,Hop Âşık" ile Joseph Amtfhonyfnin "Ali'in Night's Work - Bir Gecenin Sonu" dur- Filmlerin birincisinin, yapımcısı M.G.M. ikincisinin ise Paramount'tur. Jack Arnold'un kaçamak bir toplumsal eleştiriye gittiği "Bachelor in Paradise - Bop Hop Âşık"ının oyuncuları - Bop Hope'un yanı sıra - Lana Turner, Janis Paige ve Agnes Moorehead'dir.

Joseph Anthony'nin "Ali in A Night's Work - Bir Gecenin-Sonu" ise, biri kabiliyetli, diğeri kabiliyetsiz iki komedyeni karşıkarşıya getirmektedir. Shirley MacLane'in güzel oyunu ve bütün çabalarına karşılık, Dean Martin'in bir türlü bir seviyeyi tutturamayan oyunu, film için gerekli oyun birliğini bozmakta ve "Bir Gecenin Sonu" böylece iyi komedi, filmi olmaktan uzaklaşmaktadır. Yine ayni şey - Dean Martin'in kabiliyetsizi iği yüzünden - "Living it Up - Jery Lewis Eğleniyor"da da kendini göstermektedir. İkili oldukları günlerden kalmanın ürünü olan "Jerry Lewis Eğleniyor", Lewis'in Martin'i eşlikten atmasının doğruluğunu bir kez daha ortava koymaktadır.

1 Kitap okudum

Adı : "Saat Sekizi Geç Vurdu".
Türü : Şiir
Şairi : Arif Damar.
Kitap : 32 sayfa, 200 kuruş.
Baskı : İstanbul Matbaası, İstanbul 1962.

İçindekiler : Arif Damar 1960, 61 ve 62 yıllarında yazdığı şiirleri "Saat Sekizi Geç Vurdu" adlı kitapta bir araya getirmiş. İyi kâğıtlı, temiz dizgili temiz baskılı kitapta Damarın büyüklü - küçüklü onaltı şiiri var. Kitap düzeni oldukça değişik. Damar, sayfa numaralarını yazıyla yazmayı uygun görmüş ve kitabın adıyla sayfa numaralarını karşılıklı sayfalarda çapraz koymuş:

Beğendiğim : Arif Damar iyi şair, güçlü şair. Bu gücünü, bundan önce çıkardığı "Günden Güne", "İstanbul Bulutu" ve "Kedi Aklı" adlı eserleriyle de ispat- etmiştir. "İstanbul Bulutu" nun ödül kazandığım sanatseverler bilirler. "Saat Sekizi Geç Vurdu"' ile dördüncü şiir kitabını veren Damar, şiirin ne olduğunu çok iyi biliyor. Şiirini hayatıyla, yılların, çilelerin yoğurduğu kişiliğiyle kurduğu için, Damarın ortaya koyduğu örnekler, okuyanı tâ içinden sarsıyor, sarıyor. Arif Damarda özenti yok, Damar, o güzel diliyle kayaya yazar gibi yazıyor şiirlerini. İşte, kitaba adım veren şiirinden bir parça: "Kime ne desem. - Boyana kendimi dinliyordum eski yağmurları dinliyordum - Düşünmeden biliyordum deniz ılıdı - Dökülen çelik katı Yürüyenler yanyana - Çok köprülü sular gibi git git bitmedi - Boyuna kendimi dinliyordum eski yağmurları dinliyordum".

Damarın "Saat Sekizi Geç Vurdu" adlı kitabına aldığı şiirlerin hepsi birbirinden güzel. "Soğuk Demirci" güzel. "Hürlüğün Üstüne Sürdüler Beni" güzel, Sürekli Su" güzel, "Ağıt" güzel "Dar Açı" güzel... Hangisi kötü ki? çünkü Damar, ondokuz yasında bir hevesli değil, şiirin çilesini yıllardır çekmiş bir sanatçıdır.

Beğenmediğim : Damarın bu son şiir kitabında beğenmediğim bir taraf yok.

Sonuç : Sanatseverler, şiirseverler, türkçeyle nasıl güzel, güçlü şiir yazılabildiğini merak edenler, Arif Dama-ın "Saat Sekizi Geç Vurdu" adlı eserini mutlaka okumalıdırlar.

H. K.

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sinema

Sinemanın ölü devresi sona ermek üzere. Ağustos ayı sonunda film şirketleri yeni vizyon filmlerini *dağıtmağa bağlıyacaklar.*

Gazetelerde çeşitli şirketlerin film listeleri arz-ı endam etmeğe başladı bile.. Sinema sayfamızda bu konuda geniş bilgi verilmekte, *gelecek sezonda seyredeceğimiz filmlerden söz edilmektedir.*

Ankara ve İstanbul sinemaları, temcit pilavlarını seyircilerine sunmağa devam etmektedirler. Fakat havaların son derece sıcak gitmesi seyircinin sinemaya olan ilgisini alabildiğine azaltmıştır. Şimdi, içinde "Air Condition" cihazı olan sinemalar revançta. Aşağıda Ankara sinemalarındaki filmlerden bazı örnekler bulacaksınız.

Evvela Öpüşelim : Haftanın en çekilir komedisi. "Evvelâ Öpüşelim'dir. Debby Reynolds ve Gleen Ford'un sevimli bir kurdelâsıdır. Amerikalı bir çavuşun başına gelenler ve sevimli eşinin yaramazlıkları anlatılmaktadır. Filmin hissî yönü de var. Eğer buram buram terlemekten çekinmezseniz, salık verilir.

Kızıl Saçta Casus : Ankaranın en büyük sineması sayılan Büyük Sinemada oynayan bir macera filmi. Yvone de Carlo ile yakışıklı aktör Rock Hudson'un vasat bir kurdelası. Maamafih, eğer işiniz yoksa ve ikinci film olan Jean Russel'in "Paris Çılgınları" nı görmediyseniz, serin serin eğlenebilirsiniz.

Maceralar Beldesi : Ölmeyen artistlerden biri de, hiç şüphesiz ki Clark Gable'dir "Maceralar Beldesi" Hoilywood'un bu çapkın bakışlı artistinin eski bir kurdelası. Susan Hayward ile Afrikanın vahşi beldelerinde geçen bir aşk macerası ama, Gable ismine layık bir film. Yanında oynayan saçma sapan "Marko Polo" ya dayanabilirsiniz hiç durmayın.

Kitaplar

Godot'yu Beklerken t Samuel Beckett' in, bir zamanlar pek beğenilen ve halâ unutulmamış olan bu güzel oyununu Ferit Edgü büyük bir titizlikle türkçeye çevirmiştir. 1063 de İstanbul - da, Çan Yayınları arasında çıkan "Godot'yu Beklerken", tiyatroseverlere ve tiyatro çevresinden uzakta bulunan aydınlara salık verilir.

Köroğlu : Bugün Türkiyenin neresine gitseniz, size bir Köroğlu hikâyesi anlatırlar. Hattâ Köroğlunu kendi bölgelerine malederek... Sivasta bir Köroğlu vardır. Çukurovada bir Köroğlu vardır. Karsta bir Köroğlu vardır. Çünkü halk, beğendiği davranışı, karakteri, zekâyı Köroğlu adında sembolleştirmiştir. Bu bakımdan herkes gibi. yaşayıp ölmüş olan Köroğlu, gidegide bir masal kahramanı olup çıkmıştır.

Ferruh Arsunar, Güney illerimizde Köroğlu hakkında söylenenleri derlemiş, meydana getirtiği 272 sayfalık kitaba birtakım notlar da ekleyerek, 30 lira fiyatla satışa çıkarmıştır. Kitap Ankarada. 1963 yılında, Türkiye İş Bankası Kültür-Yayınları serisinden çıkmıştır. Kitaba Dr. Hamit Zübeyir Koşay da bir önsöz yazmıştır.

Köroğlu konusunda daha geniş bugi edinmek isteyenlere salık verilir.

TÜLİ'den Haberler

Haftanın başında, Ankara Tıp Fakültesi Radyobiyoloji Enstitüsünde son derece hazin bir tören yapıldı: Türkiyede ilk defa atomla çalışan bir Radyobiyoloji Enstitüsünü kurmağa muvaffak olan Prof. Mehmet Ali Tanman, ölümünün ilk yıldönümünde anıldı. Anma töreni, Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından Enstitüsünün kütüphanesinde düzenlenmişti. Enstitü mensupları, hocalarının hatırasını, onun mütevazi, samimi şahsiyetine yaraşır bir şekilde andılar. Tanmanın kitaplığı özellikle dikkati çekiyordu. Merhumun eserlerinden meydana gelen mütevazı kitaplık kendisinin sevimli bir portresiyle süslenmişti. Enstitünün yeni ve başarılı Direktörü Prof. Feyzi Renda bir konuşma ile merhumu andı ve sonra, onun hatırasından izler taşıyan lâboratuvarlar, çalışma yerleri misafirlere gezdirildi

Tanmanın eşiyle kızının mahzun halleri, törendekileri fazlasıyla duygulandırdı. Tanmanın öğrencileri ise çelenklerle gelmişlerdi.

Şimdi gözler, Tanmanın eserini daha da geliştirmeğe kararlı görünen Feyzi Rendada...

Tabii Senatörlerin en hızlılarından ve Koordinasyon toplantılarının güllerinden Kadri Kaplan yaz bekârlığının tadını çıkarıyor olmalı. Bugünlerde kendisini uzun boylu bir dulla Milkada sık sık görmek mümkün..

Tabii Senatörün şu sıralarda edebiyata, bilhassa roman türüne merak sardığı söyleniyor. Bunun sebebi, acaba şen dulun gazetelere tefrika gönderenlerden biri oluşu mudur?

•

Ankara Radyosunda bugünlerde bir karışıklık var: Radyonun program Müdürü Güntekin Orkut ile Faruk Güvene kavga ettiler. Sebep, görev ve sorumluluk meselesi... Güvenç, gürültüye papuç bırakmamış olmalı ki Orkut istifa dilekçesini kaleme almak torunda kaldı.

Radyo Dairesinin başında Refik Ahmet Sevengil gibi, etliye sütlüye pek karışmaz bir idareci varken kavga etmenin hiç de mânası yoktu. Demek ki Ağustos sıcakları başlarına vurdu radyocuların...

Radyoseverler, bugünlerde şu sözü pek çok kullanıyorlar: Böyle başa, böyle tarak!..

Başı anladık ama, tarak da ne oluyor?

Radyoda yaz sıcağı basma vuranlar sadece Güvenç ve Orkut değil. Geçenlerde Ankara Radyosunun en güzel sesli spikeri Mukaddes Gözaydın, Söz ve Temsil Yayınları odasında şöyle diyordu:

Niyazi Akı
Ev sahibi

"— Yakında bir bomba patlayacak, göreceksiniz..."

Bomba patladı: Mukaddes Gözaydın, kendisinden pek küçük bir gençle evleniyormuş.

Akıl yaşta değil baştadır, dendi yse..

•

Dr. Saim Bostancı Devlet Plânlama Dairesi doktorluğuna tayin olundu ve bu pazartesi günü işe başladı. Son zamanlarda işleri başından aşmış olan doktorun bu yeni işe nasıl zaman ayırabileceğine şaşmamak kabil değil!

Kızılay Genel Yönetim Kurulu Üyelerinden Mecdi Sayman, ayın 14 'ünde Cenevreye hareket eden Kızılay heyetiyle birlikte eşini de götürdü.

Hafta içinde İstanbulda. Yunan I. Ordu Kumandanı şerefine, Kalenderdeki Orduevinde bir kokteyl parti verildi. Partide Vali Niyazi Akı, İstanbul Sıkı Yönetim Komutanı Refik Yılmaz, NATO Güneydoğu Müttefik Kara Kuvvetleri türk ve yunan yardımcıları Tümgeneral Menaktaş ve Tuğgeneral Hamza Görgüç, Korgeneral Kiryakos Papayorgopulos ile 4 ve 5. Kolordu komutanlarımız ve hepsinin pek ağırbaşlı ve zarif eşleri vardı.

Hafta başında, Meclisin açılışı dolayısıyla büyük bir kalabalık, dinleyici sıralarını doldurmuştu. Fakat oturum açıldıktan daha birbuçuk saat bile geçmeden gizli celse kararı verilince herkes hayal kırıklığına uğradı. Tekrar alınmak ümidiyle, dış koridorda bekliyenleri de polis, "Meclisi tahliye ediniz" diyerek çıkardı. Dinleyiciler arasında, ucun zamandır görmediğimiz Vatikan Elçimiz Muharrem İhsan Kızıloğlu da vardı. Ahmet Yıldız, üzerinde gri pantalonu daha açık renk ceketi ve —bermütad— papyon kravatı olduğu halde misafirleriyle konuşuyordu. Dinleyici saralarında hatiplerden bazılarının eşleri de görülüyordu.

Kızılay Genel Sekreteri Adnan Öztrak, Yönetim Kurulu üyelerinden bazılarını beraberine alarak, haftanın başındaki Pazar günü, Çamkorudaki Kızılay gençlik kampına, iki gün sonra da öğle yemeğine Golf kulübüne götürmüş. Bu, biraz da, İsviçreye gidemiyenlere teselli gezintisi gibi oluyor. Fakat serde biraz alaturkalık var: Bütün davetler yalnız

erkeklere..- Daima, "en garçon" geziyorlar!

Dolaşan söylentilere bakılırsa, Erdoğan Ulusun ve daha bazılarının tayini kalmış. Halbuki gerek kendileri, gerek yakınları çok fazla ümitlenmişlerdi. Yine de bir değişiklik olur da giderlerse Ulusun yerine genç hariciyecilerden Semih Atabilin geleceği söyleniyor.

•

Dış Ticaretten Fahir Savran, geçenlerde vazife ile Kıbrısa gitti ve döndü- Savranın çok yakın ve ucuza çıkacak bu seyahate karısını beraber götürmeyişine çeşitli mâna verenler oldu.

•

Bu yaz Amasra, Akçakoca ve Erdeke ilâveten yeni bir tatil yeri rağbetteydi : Burhaniyenin sahil bölgesindeki Ören- Geçen gene Gemlikte kampa girip çok memnun kalanlar, bu sene erken müracaat edemedikleri için yer bulamayınca, Turizm Derneği delaletiyle Öreni buldular- Moteller ve isteyenlere verilen çadırlarla çok kimseye güzel bir yaz geçirme imkânı sağlanmış. Hacettepe Hastahanesi mensuplarından birçok doktor ve ailesi, gruplar halinde oradaydılar. Meselâ Dr. Doğan Karan ve eşi eczacı Aysen Karan ile çocukları Can Karan... Can, dizlerini geçen uzun mavi bornozu ile âdeta bütün Örenin maskotuydu- Başka bir ailenin küçük Fatoşu da annenini epeyce arkasından koşturdu. Diğer bir grupta, Ankara Kız Lisesinin en eski öğretmenlerinden Sıdıka Saltuk, merhum Yunus Kâzım Koninin eşi Atatürk Lisesi öğretmenlerinden Hayrünnisa Koni, kızları Selen Saltuk ve Şirin Koni ile Gülsün Arık pek neşeli ve uygun, adeta bir aile gibiydiler. Profesör Nusret Hızır ve eşi de oradaydılar.

Yaz münasebetiyle hariciyecilerimizden birçoğu tatillerini geçirmiye memlekete geliyorlar. Son günlerde gelenler arasında Hasan İstinyeli ile Mustafa Kenanoğlu da var. Kenanoğlunun, çok yakın arkadaşı Cidde Elçisi Cemal Aksalın vefatı üzerine morali çok bozulmuş- Onun için vaktinden evvel iznini alıp geldi. İlk işi de arkadaşının kabrini ziyaret ol" du-

Siyaset Plânlama Grupu Başkanlığına tayin edilen Bedii Karaburçak işe başladı.

•

Hürriyet Gazetesinden Behiç Ekşi ve eşi klavsenist Ayşe Ekşi yakında bir bebek bekliyorlar. Genç çift çok memnun- Böylece, gençliğini daima muhafaza eden Vildan Aşir Savaşır da büyükbaba olacak. Küçük bebeğin sıkı bir sporcu olacağı muhakkak!

•

İmar ve İskân Bakanlığında tayin ve nakiller devam ediyor. Marmara Bölge Plânlama Başkanı yüksek mimar ve mühendis, şehircilik uzmanı Tuğrul Akçura -Stutgart'tan ve Paris şehircilik okulundan mezun- Çukurova bölgesine müşavir olarak, Ankaradaki Plânlama Başkanı Tosun Moran -Cambridge'ten mezun, iktisat ve plânlama uzmanı- ise yine Çukurova bölgesine müşavir olarak tâyin edilmişler!..

F. K. G. nin kulakları çınlasın!

Kulüpler

Yazlık çocuk kulüpleri

Gençkız küçük Canı okşadı ve :

"— Yaşa! Gerçekten güzel okudun Atatürk şiirini. Haydi şimdi, istersen sen de ronda gir. Birazdan da hepinize boyalarınızı dağıtacağım- İsteyen resim yapsın, isteyen boya boyasın.." dedi.

Bir küçük kız, arkadaşlarına birşeyler fısıldadıktan sonra:

"— Biz plasterinleri istiyoruz öğretmenim- Yüksel gibi, hayvanlar, yemişler, evler yapacağız onlardan" dedi.

Başka bir çocuk :

"—Ben de kibrit çöplerinden ev yapacağım" diye seslendi.

Gençkız gülümsedi. Boyalan, plasterinle diğer malzemeleri hazırlarken yandaki odadan mandolin sesleri geliyor, bir başka küçük gençkız, başka bir gruba müzik dersi veriyordu-

Olay, Anafartalar caddesinde, Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı 1 numaralı Çocuk Kulübünde geçti. Gençkızın ismi Neşe Yazıcıoğludur. Yazıcıoğlu ve Anafartalar Çocuk Kulübünde liderlik yapan diğer arkadaşı Özden Gündoğdu her sabah saat 9 'da işbaşı yapmakta, akşam 5'e kadar çocuklarla meşgul olmaktadırlar- Kulübe 95 çocuk kaydolunmuştur. Bunların yarısından fazlası muntazaman devam etmekte, diğerleri zaman zaman gelmektedirler- Amaç, yaz aylarında ve kışın okul saati haricinde çocukları sokaktan kurtarmak ve önların boş zamanlarım değerlendirerek, onları eğlenecek çalışmaya, eğlenerek öğrenmeye, birbirleriyle iyi münasebetler kurmaya yöneltmektir.

Boş zamanın değerlendirilmesi

Çocuklar günlük programa sabahleyin jimnastik dersleriyle başlamaktadırlar. Bundan sonra kulüp liderleri, kendilerine, açık ve kapalı adada muhtelif faaliyetler hazırlamakta, fakat çocukları mümkün mertebe serbest bırakarak, kulübe bir dershane manzarası vermemeye çalışmaktadırlar. Çocuklar açık havadan faydalanmak, oyun oynamak ve spor yapmak için Anafartalar İlkokulunun bahçesinden faydalanmakta, ayrıca haftada bir defa, açıkhava pikniklerine katılmaktadırlar. Bu mala faydalı geziler de tertip edilmektedir- Ankara Kalesi gezisinde ablalar, çocuklara Ankaranın tarihini anlattılar- Bundan sonra, çocukların kulüpte hazırladıkları Ankara konulu resimli duvar gazetesi gerçekten ilgi çekici oldu.

Bugün Ankarada oturup da Ankara Kalesini hiç görmemiş olan pek çok Ankaralı çocuk vardır. Bugünün öğretim anlayışı ise, ezbercilikten çok görgüye dayanmaktadır. Çocukların Arkeoloji Müzesine yaptıkları bir başka gezi de eğlenceli ve öğretici geçti.

Sıcak veya yağmurlu günlerde çocuklar daha çok kitap okumakta v, evlerine de götürdükleri kitapları geri verirken onun hakkında, düşündüklerini ablalara özetlemekte, bazen kitabın bir özetini çıkararak bunu arkadaşlarına da okumaktadırlar-

Kulübün bir Haberleşme, bir de Yardımlaşma kolu vardır. Haberleşme diğer kulüplerle mektuplaşma şeklinde olmaktadır. Amaç. çocukları, mektup yazmağa ve bunları postalamaya alıştırmaktır.

Yardımlaşma kolu, çocukları, küçük harçlıklarından arttırdıkları paraladı kumbaraya atmaya yöneltmiştir. Yaz kulübü kapanırken, bu paralarla, Keçiören Çocuk Yuvasına bir hediye alınacaktır- Biriken para sembolik olup, burada da maksat, çocuğu yardıma alıştırmaktır.

• Elişi saatinde çocukların büyük bir başarıyla meydana getirdikleri resimler, patates baskıları ve özellikle çocukların, yaratıcı taraflarının meydana çıkmasını sağlayan "kolaj yapımı" işleri çok ilgi çekmektedir. Kolaj yapımında çocuk, kendisine verilen düz bir kartona, istediği malzemeyi yapıştırarak istediği şekilleri meydana getirmektedir. Bez parçalarından, deniz kabuğundan, kumdan, yaldızdan, camdan, çerden çöpten gerçekten ilginç şeyler ortaya çıkmaktadır. Özellikle kız çocuklarının yapmasını çok sevdikleri bir iş, renkli kâğıttan ve boyalı makarnalardan meydana gelen kolyelerdir. Bir çocuk, yumurtayı baş olarak kullanmış, saçlı sakallı bir adam yapmıştı. Bir başkası ise küçük bir kutu, birkaç kibrit ve telle bir seyyar satıcı biblosu yapmıştı.

Çocuklar ayrıca, her hafta bir duvar gazetesi çıkarmaktadırlar.

Ankaradaki Kulüpler

Çocuk Esirgeme Kurumunun Anafartalar ve Aktaşta devamlı birer kulübü ve Varlık mahallesi, Kavaklıdere, Mamak, Kurtuluş. Abidin Paşa, Fatih, Yenimahalle gibi çok dağınık semtlere yayılmış ayrıca 9 yaz kulübü vardır. Daimi kulüplerde çocuklar, okul dışı saatlerinde, kulüpte ders çalışmakta veya el işleriyle uğraşmaktadırlar.

Özden Gündoğdu

Akıl yaşta değildir

Çift tedrisatlı okulların bıraktığı boşluğu doldurması bakımından kış kulüpleri de çok faydalı olmaktadır.

Yaz kulüplerine en çok, çalışan kadınların çocukları rağbet etmektedir. Bu arada, meselâ Anafartalar gibi kalabalık ve iş merkezi halindeki yerlerde, zararlı şekilde sokağa ahşan birçok çocukların şimdi muntazaman kulübe devam etmeleri, çevrede ve ailelerde çok iyi karşılanmış ve son günler içinde kulübe yeniden 30 çocuk kaydolunmuştur.

Anafartalar kulübü liderlerinden Özden Gündoğdu :

"— Önce biz öğrendik, şimdi çocuklara öğretiyoruz" dedi.

Özden de, Neşe de Ankara Lisesi öğrencilerindendir. Onbeş günlük bir kurstan sonra imtihana girerek kulüplerde liderlik hakkını kazanmışlar söyledikleri gibi "önce öğrenmişler, sonra öğretmeye koyulmuşlardı." Tabii, öğrendikleri şeyler arasında kâğıttan kolye' yanmak var ama, çocuk psikolojisi de var..

Neşe Yazıcıoğlu ise :

"— Bu yazım çok dolu, çok faydalı geçti. Mutluyum" diye söze başladı ve sonra şöyle devam etti:

"— Bütün dakikalarımı değerlendirdim. 'Bunun için bir harçlık da alı-

yoruz tabii. Fakat asıl önemli olan, mânevi kazancımızdır."

Kulüp liderleri haftaca bir gün kulüp başkan ve koordinatörleri ile toplanmakta ve haftanın olaylarını konuşmakta, direktif almaktadırlar- Kulüpler, okul yaşındaki ve okul yaşından küçük çocuklar içindir. Çocuklar her ay, 1-1,5 lira arasında değişen sembolik bir aidat ödemektedir. ler.

Moda

Ayakkabı derdi

Türkiyede önemli birçok derdin ya~nında bir de ayakkabı derdi vardır. Geçimi güçleştiren iki önemli faktörden biri kiraların yüksekliği, diğeri ayakkabıların fiyatıdır. Ekonomik bakımdan dengeli toplumlarda kiralar, özellikle ayakkabı fiyatları, asgari kazanç güçlerini aşmamaktadır. Bizde ise kiralar, genel olarak kazancin yarısından fazlasını alıp götürmektedir. Dengeli toplumlarda sağlam ve iyi bir ayakabı kazancın elli veya altmışta biriyle elde edilirken» bizde bazen bu kazancın üçte biri, nihayet onda biriyle bir çift ayakkabı alınabilmektedir. Orta halli ailelerin yıkımına, aylık bütçedeki ayakkabı masrafı sebep olmaktadır.

İstanbul Ünivarritesi İktisat Fakültesi İşletme İktisadı Araştırma Bürosu tarafından yurdumuzda ilk defa olarak kadın ayakkabıları hakkında bir anket düzenlenmiştir- Ev kadınlarına yedi grupta sorulacak olan soruların cevabı tahminen iki ay içinde sonuca bağlanacak ve böylece kadınların hangi ayakkabılara iltifat ettikleri, bilimsel usûllerle meydana çıkarılmış olacaktır. Araştırma Bürosunun amacı, tüketicinin piyasada ne cins mal aradığını tespit etmek ,ve üretimi bu yola yöneltmektir. Fakat şurasını da unutmamak gerekir ki. ailenin istediği, aile bütçesinin kaldırdığı tip ayakkabı ile gönlün istediği, herkesin beğendiği, moda ayak» kabı arasında bocalama olacak ve böyle bir anket kendi amacına ulaşmakla beraber, ekonomik bakımdan büyük birşey ifade etmiyecektir.

Ekonomik bir dâva

Ayakkabı derdi, herşeyden önce ekonomik bir derttir. Bunu iki yoldan ele almak gerekir : Fiyatları ve özellikle kaliteyi kontrol, ailede sağlam ve ucuz ayakkabı kullanma zihniyetinin yerleşmesi için telkin... Bu ikinci faktörün birinciyi de etkileyeceği muhakkaktır. Çünkü ayakkabı 'bir ihtiyaç, vazgeçilmez bir ihtiyaç maddesidir. Aylığını ücretini, haftalığını alan vatandaş bakkala uğramadan, cüzdanının şişkinliğine göre bir ayakkabıcı dükkânına veya pasajlardaki, köşebaşlarındakl ayakkabı işportacılarına koşar. Aybaşlarında bu işportacıların yanına sokulmak bile meseledir, öylesine kalabalık olur. Bu bakımdan, birçok ayakkabıcılar satışlarım bir yandan da bu isportacılarda yürütürlerç Bu sayede hem halkın mecburen önem verdiği "ucuzluk" psikolojisinden faydalanır, dükkânda ayni fiyata sattıkları malları işportada daha çabuk tüketirler, hem de bazen, fiyatları düşürmek yoluna gider, fakat mağazadaki "kibar müşteri" yi gene aynı fiyatlarla tutarlar- Kısacası, mağazanın -İtibarım korurlar!..

İlgili makamların, ayakkabı fiyatlarını, kaliteyi kontrol meselesini muhakkak surette ele almaları gerekmektedir- "Çok ucuz" damgası ile 60 - 65 liraya satılan bir ayakkabının bir saat içinde yırtıldığı ve 120 veya 130 liraya satılan bir "kibar" ayakkabının da aynı akıbete uğradığı çok defa görülmektedir. Ayakkabıyı geri çevirdiğinizde, işportacı dudak büküp, "ucuz mal, ağabey" diye mazeret beyan etmektedir. Şık mağazanın sahibi ise, size kibarca, iyi bir tamirci salık verip, işçilerden şikâyet etmekte ve iş ahlâkının fazlasıyla bozulduğundan, zararına çalıştığından dert yanmaktadır. Tabiî müşteri de, "kibar" olduğu için, fazla konuşmadan tamircinin yolunu boylamaktadır-

S P O R

Güreş

Balkan Güreş Şampiyonası

Geride bıraktığınuz XII. Balkan Güreş Şampiyonası - tahmin edildiği gibi - hazin bir ilgi fukaralığı içinde geçti ve beklenen sonuca bağlandı. Halbuki hayal aleminde yaşamayı tercih eden idarecilere göre seyirci akını büyük olacaktı ve buna bir çare düşünmek lâzımdı! O sebeple tedbirde kusur edilmemişti: Müsabakalar Mithatpaşa Stadına alınmış ve bu güre. ziyafetinden halkı mahrum etmemek için biletler de çok ucuz bir fiyatla satışa çıkarılmıştı: 10 lira, 5 lira, 2,5 lira.. Doğrusu bu kimsenin bütçesini yıkmazdı- Ancak, ne bu tedbirler, ne basının iyi niyetli alâkası ve teşviki, ne de o kötüden de beter afişler vatandaşın sağduyusunu yanıltabildi ve güreşler açılışta ve finallerde iki-üç bin kişinin önünde geçip gitti!

Başka türlü olması da beklenemezdi. Zira yunanlılar hiç bir zaman bu sporda bir varlık olamamışlardır, romenler iddialı değillerdir. Yugoslavlar ise tam takımla gelmemişlerdi - ser best stile tek güreşçi sokmuşlardı. Lâfı edilen bulgarlar da, üzücü hadiseden sonra, Allaha ısmarladık bile demeden çekip gitmişlerdi.. Bu durumda, seyirci için bir merak konusu kalmıyordu.

Yeni talimatnamenin güreşi azıcık soysuzlaştırdığı söylenebilir. Puan alan, talihine razı olup, bunun üstüne yatmakta ve güreşmemektedir. Nefesin ve devamlı mücadelenin kıymeti kalmamaktadır. Güreşçiler güreşe çeşni katan oyunların rizikosundan kaçar olmuşlardır.

Biraz tarih

Balkan Güreş birinciliklerinin 31 yıllık bir tarihi vardır. Bu birincilikler Ahmet Fetgeri ve Burhanattin (Felek) beylerin himmetleriyle ilk de fa 1932 yılının Kasımında İstanbulda tertiplenmiş ve Türkiye romenlerin yugoslavların yunanlıların önünde 19 puanla birinci olmuştu. Bundan sonra sırası ile gene İstanbulda yapılan 1938. 1934. 1935 birinciliklerinde de Türkiye birincilik almıştı. Çoban Mehmedin, Nuri Hocanın. Saim ve Hüseyin hocaların amatör güreşçiler olarak katıştıkları 934 birinciliklerinde bütün ağırlıklarda şampiyon olmuştuk. 1937 Dördüncü Balkan Şampiyonasını Türk Spor Kurumu İzmirde tertiplemiş, beşincisini de rahmetli Taner Paşanın Umum müdürlüğü sırasında Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü organize etmişti. Bulgarların iştirak etmedikleri bu güreşlerde de şampiyon 20 ve 18 puanla bizdik. Serbest stil 1958'den sonra programa alındı- Greko-Romende 1958 de numenler, 1959 da türkler, 1960 da bulgarlar, 1961 de rom enler, 1962 de bulgarlar birinci oldular. Bu devir, güreşte yaya kaldığımız devirdir. Serbeste gelince, 1958 de Bulgaristan - Türkiye girmemiştir - 1959da Türkiye, 1960da Bulgaristan, 1961'de gene Bulgaristan, 1962 de ise gene Bulgaristan bilinci oldular.

1963 de ise, her iki stilde de şampiyon Türkiyedir...

Güreşler, neticeler

Greko-Romen müsabakaları baştan sonuna kadar, alışık olunandan da hareketsiz geçti ve kimseyi tatmin etmedi. İbrahim Karakuş. Ünver Başergil, Metin Alakoç, Adil Güngör, Yavuz Selekman, Necdet Uçar, Giyasettin Yılmaz ve Bekir Aksudan kurutu Türk Takımı ilk turda hayli tutuk güreşti ve göz doldurmadı. Güreşçiler sonsalları biraz canlandılarsa da gene eski günlerimizi hatırlatmaktan uzak kaldılar.

İlk tur : 52 kiloda Karakuş, bulgar rakibi ile berabere; 67 de, Başergil tur atladı, 63 kiloda Alkoç tur atladı, 70 de Güngör, bulgar ile berabere; 78 de Selekman, ittifakla bulgara kartı galip; 87 de Uçar mağlûp; 87 de Yılmaz tur atladı; ağırda Aksu, ittifakla galibiyet aldı.

İkinci turda : Karakuş ittifakla. Başergil ittifakla galip; Alkoç ile Güngör de rakiplerile (berabere kaldılar.

İkinci günün sonunda dört birincilik - Başergil, Selekman, Uçar, Yümaz - üç ikincilik - Karakuş, Aksu, Güngör - aldık- Alakoç beşinci oldu. Puanlar:

Türkiye	41
Romanya	35,5
Yugoslavya	31
Bulgaristan	28
Yunanistan	24,5

Dövüş

Tratsız hadise, finallerde güreş tutan ağır sıkletlerin maçında çıktı. Done ile Aksu denk güreşirlerken, puan almak için hedefsiz de olsa, ataklar yapan Aksuya atkadan saldıran bulgar güreşçisi minderi ring sanıp bir yumruk aşketti ve ortalık karıştı. Bizim Millî Takım antrenörü Adnan pürtelâş mindere fırlayıp işe karıştı. Arbedeyi ancak inzibat erleri bastırabildiler. Hadiseye FİLA ve Organizasyon komitesi elkoyadursun, bulgarlar, ertesi gün soluğu önce Sirkeci garında, sonra da Sofya da aldılar ve serbest güreş müsabakalarım da böylece büsbütün kısırlaştırdılar.

Gerçi serbest güreşte yeniden - dört yıl sonra da olsa - şampiyon olduk ama ne bulgarlara, ne de tek güreşçi ile maçlara katılan yugoslavlara karşı kendimizi denedik. Şampiyon takımın güreşçileri : 52 de M. Kartal, 57 de B. Aydın, 88 de Y. Pehlivan, 70 de M. Atalay, 78 de F. Çankaya, 87 de H Güngör, 97 de H. Arslan, ağırda ise İbrahim Karabacaktı.

İlk gün ziyadesi ile sönük geçen güreşlerde 5 galibiyet ve 3 beraberlik aldık. Tek tuşu, yunanlı rakibine karsı Y. Pehlivan yaptı. Finaller ilk tınlardan daha parlak olmadı ve Kartal, Aydın, Pehlivan. Atalay, Aslan, Karabacak Balkan Şampiyonu, Çankaya ve Güngör de Balkan ikincisi oldular. Takım 30 puan topladı.

Takım tasnifinde ise rumenler ikinci - 23 puan - yunanlılar üçüncü - 14 puan - , yugoslavlar da tek güreşçileri ile ancak 2 puan alabildiler.

İlgililerin bu neticeyi nasıl değerlendireceklerini ve nasıl yorumlayacaklarını kestirmek kimse için güç olmıyacaktır, "İşte, sistemli ve metodlu çalışmalarınız, modern ve ilmi esaslar içinde sarf edilen emekler meyvelerini verdi. Bizi her istediğimiz yere, Güreş Fedrasyonunun bütçesi pahasına da olsa, gönderebilirsiniz' diyeceklerdir. Amma bunu sadece kendileri ve başlarındakiler inanacaklardır. Aslında bu güreşlerde de hakiki kıvamımız bir daha meydana çıkmıştır.

ŞİDDETLİ
BAŞ AĞRILARINA
KARŞI
OPON
OPON
OPON
OPON

1863
T.C. ZİRAAT BANKASI
1963
100
YILLIK
TECRÜBESİYLE
HERNEVİ
BANKA MUAMELELERİNİZ İÇİN
ER YERDE - HER ZAMAN
.C. ZİRAAT BANKASI